

Opinnäytetyö (AMK)

Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

AKITIS14

2016

Tiina Alam
Kirsti Häkli

INFORMAATIOLOKUTAITOJA OPPIMASSA

– tarkastelua Helsingin yliopiston tieto- ja
viestintätekniiikan ajokortin tiedonhankinnan
osiosta

Tiina Alam
Kirsti Häkli

INFORMAATIOLUKUTAITOJA OPPIMASSA

- tarkastelua Helsingin yliopiston tieto- ja viestintätekniiikan ajokortin tiedonhankinnan osiosta

Informaatiolukutaitojen oppiminen nopeasti muuttuvassa maailmassa on yhä tärkeämpää. Taitoja tarvitaan opinnoissa, työelämässä ja yksityiselämässä. Informaatiolukutaitoinen yliopisto-opiskelija hallitsee tieteellisen tiedonhankinnan perustaidot ja hyvän tieteellisen käytännön peruseriaatteet. Opintojen edetessä taidot kehittyvät.

Helsingin yliopiston opiskelijat suorittavat opintojensa alussa tieto- ja viestintätekniiikan (TVT) ajokortin, jonka viidestä osiosta yksi on kirjaston järjestämä tiedonhankinnan osio. Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan, miten tiedonhankinnan osio vastaa opiskelijoiden tarpeisiin, ja miten sitä voisi jatkossa kehittää. Tiedonhankinnan koulutusta uudistetaan, ja tämän tarkastelun tuloksena saatuja tietoja hyödynnetään siinä.

Tavoitteena oli selvittää, mitä opiskelijoille oli jäänyt mieleen TVT-ajokortin tiedonhankinnan koulutuksesta, olivatko he palanneet koulutusmateriaaleihin myöhemmin ja millainen koulutuksen pitäisi olla, että opiskelija oppisi tehokkaasti yliopisto-opinnoissa tarvittavia informaatiolukutaitoja. Tarkastelun kohteena oleva aineisto kerättiin kyselytutkimuksena ja ryhmähaastatteluina. Työn toimeksiantaja oli Helsingin yliopiston kirjasto. Kyselytutkimukseen vastasi 248 opiskelijaa, ja ryhmähaastatteluissa haastateltiin 11 opiskelijaa.

Tarkastelu osoitti esimerkiksi, että opiskelijat pitivät tiedonhankinnan osiota hyvänä ja hyödyllisenä kokonaisuutena. Sitä ei kuitenkaan aina löydetty tai muistettu hyödyntää myöhemmin. Tiedonhankinnan osion toivottiin erottuvan selvemmin muusta TVT-ajokortista. Tiedonhankinnan opiskelun toivottiin liittyvän kiinteästi aineopintoihin, siten tiedonhankinnan hyöty konkretisoituu selvemmin. Koulutusmateriaalien kehittämisessä pohdittiin mm. videoita ja pelillistämistä. Opetusmenetelminä kannatettiin yhteisöllisiä koulutuksia, työpajoja ja vertaisoppimista. Elektronisten aineistojen käytön opetusta toivottiin lisää.

Tarkastelun mukaan opiskelun edetessä opiskelijat oppivat ymmärtämään tarvitsevansa informaatiolukutaitoja, arvostamaan sen opetusta, ja että se ei ole kertaluonteinen oppimistapahtuma vaan pitkäaikainen prosessi.

ASIASANAT:

informaatiolukutaito, tiedonhankinta, yliopistot, elinikäinen oppiminen, kyselytutkimus, haastattelututkimus

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Library and Information Service

2016 | 47 + 18

Tiina Alam
Kirsti Häkli

LEARNING INFORMATION LITERACIES

- A Study of the Information Seeking Section included in the Information and Communication Technology Driving Licence of Helsinki University

Information skills are important in studies, at work and in free time in today's rapidly changing world. An information literate university student is familiar with the information seeking process. Information literacy skills are practised in the information seeking section of the Information and Communication Technology (ICT) Driving Licence of Helsinki University.

The aim of this Bachelor's thesis was to examine the experiences of learning information skills acquired from the information seeking section. The study was commissioned by Helsinki University Library. The objective was to find out what students remember from the course, if they returned to the learning materials later during their studies, and what kind of learning methods and materials would be the most useful for students' needs. The information seeking education is being developed and the results of this study will be utilized in the process.

The research methods were a questionnaire survey and interviews. As a result, 248 students answered the questionnaire form, and 11 students were interviewed in groups.

The results showed that the information seeking section is essential for students. They remembered variable contents of the section. Some of them mixed the contents with the use of computers that relates to the other sections of the ICT Driving Licence. The information seeking section could be more distinguishable from the rest of the ICT Driving Licence education.

The students return to the learning materials, but still many of them do not find them when they need help. Learning information skills in workshops and searching material for their own essays and exercises were the most popular ways of learning. The students were interested in videos as a useful tool for learning. More guidance would be needed in using electronic resources.

According to this analysis, students learn to understand the need for information literacies during their studies and the fact that acquiring these skills is a long-term process.

KEYWORDS:

information literacy, knowledge acquisition, universities, lifelong learning, questionnaire survey, interview method

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 INFORMAATIOLUKUTAITO	8
2.1 Tiedonhankinnan opetus Helsingin yliopistossa	14
2.2 Tiedonhankinnan perustaitoja oppimassa : case TVT-ajokortti	16
2.3 Elinikäinen oppiminen	20
3 TARKASTELUASETELMA	22
3.1 Toimintaympäristö	22
3.2 Tarkastelun tavoitteet ja rajaus	24
4 TUTKIMUSMENETELMÄT JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	25
4.1 Kyselytutkimus	25
4.2 Haastattelut	27
5 TIEDONHANKINTATAIDOT KESKIÖSSÄ - TARKASTELUN TULOKSIA	29
5.1 Kyselytutkimus	29
5.2 Ryhmähaastattelut	35
6 YHTEENVETOA JA POHDINTAA	40
LÄHTEET	44

LIITTEET

Liite 1. Kyselytutkimuksen taustakysymykset ja kysymykset ja vastaukset numero 1-5, 7-8 ja 10-15.

Liite 2. Webropol-kyselylomake.

Liite 3. E-lomakekysely.

KUVAT

Kuva 1. Osa informaatiolukutaidon opintosuunnitelmasuosituksista kaaviona (HY 2004d).

15

Kuva 2. Helsingin yliopiston kirjaston oppimiskeskus Minerva.

16

Kuva 3. Tiedonhankinnan prosessin vaiheet (HY 2016g).	17
Kuva 4. Kuvaaja Mika Huisman, Helsingin yliopiston pääkirjasto.	23

KUVIOT

Kuvio 1. TVT-ajokortin opiskelijapalaute, lukuvuosi 2015-2016 (HY 2016k).	19
Kuvio 2. TVT-ajokortin opiskelijapalaute, lukuvuosi 2015-2016 (HY 2016l).	20
Kuvio 3. Kyselytutkimuksen vastaajien opintojen vaihe.	29
Kuvio 4. Kyselytutkimuksen vastaajien tiedekunta.	30
Kuvio 5. Kyselytutkimuksen kysymys numero 6.	30
Kuvio 6. Kyselytutkimuksen kysymys numero 9.	31
Kuvio 7. Kyselytutkimuksen kysymys numero 16	32
Kuvio 8. Kyselytutkimuksen kysymys numero 17	33
Kuvio 9. Kyselytutkimuksen kysymys numero 18.	34
Kuvio 10. Haastatellut tiedekunnittain.	36
Kuvio 11. Haastateltujen opintojen vaihe.	36

1 JOHDANTO

Helsingin yliopisto on Suomen suurin tiedekorkeakoulu, jossa opiskelun aloittaa vuosittain yli 3000 opiskelijaa. Opiskelijoiden tieto- ja viestintäteknisten sekä informaatiolukutaito- ja viestintätaito- ja viestintätieteiden varmistamista varten yliopisto järjestää opiskelijoilleen tieto- ja viestintäteknikan ajokorttikoulutuksen (TVT-ajokortti), joka on laajuudeltaan kolme opintopistettä. Helsingin yliopiston kirjasto vastaa TVT-ajokorttikoulutuksen tiedonhankinnan osuudesta. (Helsingin yliopisto 2016a.)

TVT-ajokortin tiedonhankinnan koulutuksen osaamistavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää kirjaston palveluita ja hakea tietoa eri lähteistä. Hän tuntee tiedonhakutekniikoita, joita käyttämällä voi työskennellä tehokkaammin sekä tuntee tekijänoikeuksiin liittyvät perusasiat. (HY 2016b.) TVT-ajokortin opetusmenetelmiä ovat lähtötasotesti, verkko-oppimateriaali, harjoitustehtävät, lähiopetus, tentti, kurssipalaute ja itsearviointi (HY 2016c).

Helsingin yliopiston koulutusohjelmia uudistetaan, myös tiedonhankinnan koulutus uudistuu. Sitä varten oli tarve kerätä palautetta nykyisistä koulutuksista ja saada ideoita uudistettavien koulutusten rakentamista varten. Tähän liittyen tarkasteltiin kirjaston toimiksiantona keväällä 2016 opiskelijoiden kokemuksia TVT-ajokorttikoulutuksen tiedonhankinnan osiosta.

Tarkastelulla etsittiin tietoa siitä, miten tiedonhankinnan osio vastaa opiskelijoiden tarpeisiin ja millä tavoin opintojaksoa voitaisiin kehittää. Tavoitteena oli selvittää, mitä opiskelijoille oli jäänyt mieleen tiedonhankinnan koulutuksesta, olivatko he palanneet koulutusmateriaaleihin myöhemmin ja millainen koulutuksen pitäisi olla, että opiskelija oppisi tehokkaasti yliopisto-opinnoissa tarvittavia informaatiolukutaitoja. Tutkimusmenetelminä käytettiin verkkokyselylomaketta poikittaistutkimuksena sekä ryhmähaastatteluja. Verkkokyselyyn vastasi 248 opiskelijaa ja ryhmähaastatteluihin osallistui 11 opiskelijaa.

Toisessa luvussa käsitellään tutkimukseen liittyvää teoriaa: informaatiolukutaitoja, tiedonhankintaa ja sen opetusta sekä elinikäistä oppimista.

Kolmannen luvun aiheina ovat toimintaympäristö, tarkastelun tavoitteet ja rajaus.

Neljäs luku käsittelee tutkimusmenetelmiä ja tutkimuksen toteutusta, ja viides luku esittelee kyselyn ja haastattelujen tuloksia.

Kuudennessa luvussa vedetään yhteen tarkastelussa esille tulleita asioita ja pohditaan mm. opinnäytteen onnistumista.

2 INFORMAATIOLUKUTAITO

Informaatiolukutaito -käsitteen (information literacy, IL) historia juontaa vuoteen 1974, jolloin Paul Zurkowsky otti sen käyttöön raportissaan Yhdysvaltojen kirjasto- ja informaatiotieteen kansalliselle komitealle (Fowler 2007, Nevgin & Sormusen 2007, 8 mukaan). Aktiivisia käsitteen määrittelijöitä 1980-luvulla olivat kirjastojärjestöt Yhdysvalloissa, Iso-Britanniassa, Australiassa ja Uudessa Seelannissa. Amerikkalaisen Association of College and Research Libraries (ACRL) maailmanlaajuisesti levinneiden standardien mukaan informaatiolukutaitoinen henkilö kykenee:

- määrittelemään tarvittavan tiedon laajuuden
- pääsemään käsiksi tarvittavaan tietoon tehokkaasti
- arvioimaan tietoa ja sen lähteitä kriittisesti
- liittämään valitun tiedon omaan tietopohjaansa
- käyttämään tietoa tehokkaasti saavuttaakseen tietyn päämäärän
- ymmärtämään tiedon käyttöön liittyviä taloudellisia, oikeudellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä ja toimimaan eettisesti ja laillisesti hakiessaan ja käyttäessään tietoa (Helsingin yliopiston Opiskelijakirjasto 2006).

Eri tieteissä käytetään hieman erilaisia käsitteitä samasta ilmiöstä. Kasvatustieteilijät käyttävät käsitteitä akateemiset tekstitaidot, internetlukeminen tai monilukutaidot. Media- ja informaatiolukutaidot -käsite on käytössä mediakasvatuksen piirissä. (Sormunen & Heinström 2015, 166-167.) Sinko (2013) kertoo uudesta perusopetuksen opetussuunnitelmasta (POPS) (Opetushallitus 2016a), jossa todetaan, että laaja-alaisessa osaamisessa monilukutaidon parina on tieto- ja viestintäteknikka. Hän selventää käsitteitä niin, että monilukutaito on yläkäsite, ja informaatiolukutaito ja medialukutaito sen alakäsitteitä.

Opetussuunnitelmassa monilukutaitoa kuvataan näin:

Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä.

Opetussuunnitelmassa korostetaan oppilaan identiteetin rakentamista ja informaatiolukutaidon hyödyntämistä tässä rakentamisessa. (Ropo ym. 2015, 10-11.) Nähtäväksi jää, miten informaatiolukutaidon opetus käytännössä toteutuu.

Teoksessa Informaatiolukutaito yliopisto-opetuksessa Helminen (2007, 184-185) esittelee Christine Bruce'n määritelmän informaatiolukutaidosta (Seven faces of information literacy in higher education, 1997), jonka mukaan se voidaan nähdä

- teknologian käyttönä tiedonhaussa ja viestinnässä
- tiedon paikantamisena tiedon lähteistä
- tiedonhankinnan prosessien hallintana uusissa tilanteissa
- itselle hankitun tiedon hallintana ja järjestelynä
- tiedon rakenteluna ja käyttönä kriittisesti analysoiden
- tiedon oivaltavana ja uutta luovana käyttönä ja
- tiedon viisaana, tiedostavana ja omiin arvoihin perustuvana käyttönä.

Helminen toteaa, että informaatiolukutaidon käsitteellä on monia määritelmiä ja että erilaiset määritelmät tukevat toisiaan.

Suomen korkeakoulukirjastot laativat vuonna 2013 suosituksen, joka täydentää aiempaa IL-opintosuunnitelmasuosittelusta. Se pohjautuu Euroopan Unionin Elinikäisen oppimisen ohjelman tukeman EMPATIC-projektin suositukseen "Information Literacy in the Higher Education learning sector – recommendations to policy makers". Suositus nostaa esille informaatiolukutaidon tärkeyttä, ja sitä, että erilaiset opiskelijaryhmät saavat tarvitsemaansa IL-opetusta tasapuolisesti. (Syvälahti & Asplund 2015, 9-10.)

IL-suosituksen pääsisältö on:

1. informaatiolukutaito tunnustetaan yhteiskunnallisesti merkittäväksi taidoksi, jota tarvitaan opiskelussa, tutkimuksessa ja työelämässä. Sen saavuttaminen vaatii opetusta ja ohjausta myös korkeakouluissa.
2. IL-opetus toteutetaan yhteistyössä eri koulutustahojen ja kirjastojen välillä.
3. IL-opetus sisällytetään korkeakoulujen opetussuunnitelmiin Suomen kaikissa korkeakouluissa.
4. Jokaisella opiskelijalla on tasa-arvoinen mahdollisuus saada IL-opetusta opintojen eri vaiheissa.
5. IL-opetus sisällytetään opetussuunnitelmiin ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa opintojen aikana neljässä eri vaiheessa. (Suomen yliopistokirjastojen neuvosto 2013.)

Tiedonhankinnassa on tapahtunut muutoksia sen jälkeen, kun informaatiolukutaidon standardit julkaistiin. Kritiikkiä on tullut siitä, että oppimisenäkökulma pitäisi huomioida paremmin, ja suositusten lähtökohtana pitäisi olla opiskelijan tai tutkijan - ei kirjaston - tarve. On kritisoitu myös tiedontarpeen määrittelyä (vrt. Kuhlthaun tutkimukset) sekä sitä, että tietoympäristössä tapahtuneet muutokset, kuten sosiaalinen media, pitäisi ottaa huomioon. (Syvälahti & Asplund 2015, 10-11.)

ACRL on tehnyt uudet informaatiolukutaidon osaamistavoitteet ja hyväksynyt ne vuonna 2015: "Framework for information literacy for higher education" <http://www.ala.org/acrl/standards/ilframework>. Uusissa suosituksissa standardit on korvattu kehyksillä. Helsingin yliopiston kirjaston sivuilla (2016a) kehykset ovat käännetty seuraavasti:

1. **Tiedonhaun strategiat ja välineet:** tiedontarpeen määrittely, tiedonhankinnan prosessin hahmottaminen toistuvana ja epälineaarisenä, hakutulosten arviointi, lähteiden paikannus
2. **Tiedon eettinen käyttö:** tekijänoikeudet, plagiointi, hyvä tieteellinen käytäntö
3. **Tiedon jakaminen ja vuorovaikutus tieteen tekemisessä:** oman alan julkaisutapojen tuntemus, vuorovaikutus, vertaistuki, tiedeyhteisön jäseneksi kasvaminen, oman tutkimuksen näkyvyys
4. **Tiedon tekijyyden moninaisuus:** oman alan tuntemus (tekijät), oman tekijyyden löytäminen, julkaisemisen erilaiset foorumit, kriittinen ajattelu ja kyseenalaistaminen
5. **Tutkiva oppiminen:** tutkivan työotteen osaaminen, tutkimusprosessin tuntemus, tutkimuskysymysten määrittely, aineistohallinta, viitteidenhallinta, projektinhallinta
6. **Tiedon tuottaminen ja arviointi:** erilaisten julkaisujen ja julkaisuväylien tuntemus, tieteellisen tiedon avoimuus, dynaaminen vs. staattinen tieto (mm. sosiaalisen median vaikutus tiedon tuottamiseen), tiedon kontekstit esim. akateeminen vs. työelämä.

Kehykset ovat muokattavissa tarpeen mukaan ja ne toimivat kirjaston tukena informaatiolukutaidon opetuksen suunnittelussa ja opetuksessa. Uusiin kehyksiin on ollut tarkoitus siirtyä heinäkuussa 2016. Uusista asioista jo kiiteltäviä ovat tiedon tulkinnan ja tekstin tuottamisen, tiedon tuottamisen ja jakamisen huomioon ottaminen, sekä se, että opiskelijoiden informaatiolukutaidon edistämiseen osallistuu koko opetusyhteisö, ei vain kir-

jasto. Muuttunut tietoympäristö huomioidaan myös. Informaatiolukutaito -käsitteen rinnalle halutaan tuoda metalukutaito, joka yhdistäisi eri lukutaidot. (Syvälahti & Asplund 2015, 11-13.)

Artikkelissa *Why information literacy is invisible?* kerrotaan, että informaatiolukutaito akateemisena aineena ja siihen liittyvä kirjallisuus pysyvät piilossa monille yliopisto-opettajille ja tutkijoille. Artikkelissa tuodaan esille, että informaatiolukutaito on näkymätöntä, koska sitä ei ymmärretä, sitä ei ole otettu laitoksen toimintaohjelmaan tai siihen liittyvä kirjallisuus jää kirjaston siiloon. Informaatiolukutaito luullaan hankittavan vain kokemuksen kautta, oletetaan tietoteknisten kykyjen merkitsevän samaa asiaa tai se ei ole yhtä tärkeää tiedekuntakulttuurissa kuin muun koulutuksen tavoittelu. Uusi informaatioaika-kausi vaatii näiden esteiden ylittämistä ja informaatiolukutaidon ottavan näkyvän paikan korkeakoulutuksessa. Artikkelin kirjoittajan mukaan tietotekniikan käyttötaidot eivät tarkoita, että opiskelijat olisivat synnynnäisiä oppijoita. Verkkotyökalut ja hakukoneet voivat luoda illuusion informaation helposta saatavuudesta ja hakujen tehokkuudesta. Aikaa ei usein riitä opiskelijoiden informaatiokompetenssien kehittämiseen. Hän toivoo, että tarvittaviin toimenpiteisiin ryhdytään opiskelijoiden auttamiseksi navigoimaan uudelle informaatioaikakaudelle. (Badke 2010, 129-139.)

Informaatiolukutaidon tärkeys kasvaa entisestään tulevaisuudessa. Nikander kirjoittaa maailmankansalaisuuden ja identiteetin tarkastelussaan:

Reaaliaikainen tiedon kulku, valtiollisiin rajoihin pitäytymättömät genret ja erilaisista kulttuureista tulevien ihmismassojen kohtaamisten arkipäiväistyminen ovat jo muuttaneet käsitystämme kasvavien sukupolvien sivistyksellisistä tarpeista. Maailmankansalaisuus on käsite, jolla murrosta pyritään jäsentämään.

Euroopassa 20 maata on muodostanut Global Education Network Europe verkoston, joka vahvistaa globaalikasvatusta. Nikander (2015, 118) viittaa myös Hugonnierin käsitykseen tärkeimmästä maailmankansalaisuuden taidosta, nimittäin tieto- ja viestintävalmiudesta. Esille nousee esimerkiksi ”asenteellinen valmius tietojen ja taitojen päivittämiseen”. Nikander tuo esiin monen tutkijan (Suárez-Orozco & Sattin 2007) kyseenalaistavan kannan formaalin koulutuksen asemasta, kasvava merkitys on koulutusorganisaatioiden ulkopuolisella koulutuksella. (Nikander 2015, 118-122.)

Alamettälä ja Sormunen (2015, 276-280) kertovat kahdesta Tieto haltuun -hankkeen lukiokurssista tehdystä tutkimuksesta, joissa keskitytään opettajien osaan ryhmäkirjoitus-tehtävien ohjaajina. Kehyksenä tutkimukselle on amerikkalaisen Carol C. Kuhlthaun tut-

kijaryhmän kehittämä ohjatun tutkimisen (Guided Inquiry) malli. Siinä informaatiolukutaidon opetus on yhdistetty kouluopetukseen ja tutkielmatyyppisen tehtävän tekemiseen. Kuhlthau mallissa oleellista on myös opettajien ja kirjastonhoitajien yhteistyö. (Alamettälä & Sormunen 2015, 276-280.) Pidemmälle kehitetyssä ohjatun tutkimisen mallissa (Guided Inquiry Design Process) esiintyy erilaisia vaiheita, jotka ovat: avaaminen, upoutuminen, tunnustelu, fokuksen muotoilu, tiedon keruu, luominen, jakaminen ja arviointi (Kuhlthau 2015, 10).

Kuhlthau (2015, 42) on kehittänyt 1980-luvulta alkaen tiedonhaun ilmiötä kuvaavaa tiedonhankinnan prosessimallia (Information Search Process), jossa ovat tunteiden, ajatusten ja tekojen tasot. Tiedonhankinnan oppiminen on prosessi, kuten oppiminenkin. Prosessiin sisältyy sekä kognitiivista että emotionaalista epävarmuutta. Prosessin edessä hyvin, tiedonhankkija löytää motivoivan näkökulman, jolloin tiedon hakeminen, lähteiden arviointi, valinta ja niistä kirjoittaminen onnistuvat. Informaatiolukutaidon oppimisen lisäksi tavoitteina ovat oppiainesisällön oppiminen, oppimaan oppiminen, viestinnällisten taitojen kehittäminen ja sosiaalisten valmiuksien kehittäminen. (Alamettälä & Sormunen 2015, 278-279; Kuhlthau ym. 2015, 42.)

Ryhmässä työskentelevät oppilaat tarvitsevat ohjausta, etenkin prosessin alkuvaiheessa, ja suositeltavaa on käyttää oppilaskohtaisia dokumentointityökaluja, esimerkiksi tutkimuspäiväkirjoja, tutkimuslokeja ja tutkimuskaavioita. Ohjatun tutkimisen mallissa jokainen vaihe sisältää oppilaille tehtäviä ja keskusteluja tai muita aktiviteetteja, joilla halutaan tukea tavoitteisiin pääsemistä. (Alamettälä & Sormunen 2015, 278-284; Kuhlthau ym. 2015, 54.)

Alamettälä ja Sormunen (2015, 286-301) esittävät Tieto haltuun -hankkeen tutkimusten tuloksista mm. seuraavaa. Tutkivan oppimisen mallin mukaista opettajan ja kirjastonhoitajan tiiminä toimimista ei juurikaan tapahtunut. Mallin mukaan myös tarkoitus tehtävänannon alkuvaiheessa on aktivoida oppilaat miettimään sopivia näkökulmia aiheeseen ja herättää mielenkiinto, ja lähteä tästä etenemään kohti lopputulosta. Tutkimuksessa taas opettajat määrittelivät lopputuotoksen, joten tutkivan oppimisen mallin mukaiset alkuvaiheet ohitettiin, syynä oli osittain tehtävän kiireinen aikataulu. Mallissa tuodaan esille myös prosessin aikana tehtävien interventioiden tärkeys. Yhteisöllinen työskentely ja verkko-oppimisympäristöjen käyttö jäi myös vähäiseksi. Informaatiolukutaidon opettamisen ja aihesisältöjen yhdistäminen takaa parhaimman tuloksen. Alamettälä ja Sormunen suosittelevat myös jakamaan informaatiolukutaidon opettamisen pienempiin osiin monelle vuodelle. (Alamettälä & Sormunen 2015, 286-301.)

Tanni (2015, 304-317) esittelee väitöskirjaansa perustuvassa artikkelissa aineenopettajajarjoittelijoiden käsityksiä ja valmiuksia käyttää tiedonhankintaa oppituntien suunnittelun yhteydessä, ja heidän omien taitojensa hyödyntämisestä informaatiolukutaidon opettamisessa. Alamettälä ja Sormunen kertovat ruotsalaisten tutkijoiden Alexanderssonin ja Limbergin (ks. 2003; 2012; Limberg ym. 2008; Limberg 1999, Alamettälän & Sormusen 2015, 276-303 mukaan) tutkimuksista, joissa todetaan, että opettajat ymmärtävät hyvin informaatiolukutaidon opetuksen tärkeyden, mutta harvoilla on menettelytapoja sen toteuttamiseen. Informaatioympäristön muuttuminen on vaikuttanut oleellisesti tiedonhankinnan ja -käytön taitojen vaatimuksiin myös koulussa. Tannin mukaan informaatiolukutaito on olennaisin uusista lukutaidoista. Opettajien rooli on muuttunut enemmän ohjauvaksi, oppilaiden itsenäistä tiedonhankintaa ja oppimista tukevaksi. Tanni toteaa, että Suomessa ei opettajien koulutukseen kuulu informaatiolukutaidon opettamisen ohjaus. (Tanni 2015, 304-317.)

Miettinen (2015, 30-31) kertoo European Conference on Information Literacy (ECIL) -konferenssista. Vuosittain pidettävä konferenssi kokoaa eri alojen edustajia Euroopasta ja muualta maailmasta lukutaitojen ja elinikäisen oppimisen ympärille. Konferenssissa esille nousi informaatiolukutaidon käsitteestä puhuttaessa monet eri termit, esimerkiksi translukutaito, metalukutaito, digitaalinen lukutaito jne. Painopiste tuntuu siirtyneen, kuten uusissa informaatiolukutaidon kehyksissäkin, tiedon hankinnasta sen käyttöön ja tulkintaan. Kirjoittajan mielestä informaatiolukutaidon opetus on Suomessa hyvällä tasolla, kehittymisen varaa on esimerkiksi verkko-opetuksessa ja mobiiliteknologioiden käytössä. Verkkoympäristöt, mobiiliapplikaatiot, videot ja pelillistäminen ovat osin jo käytössä tai käyttöön tulossa olevia asioita. (Miettinen 2015, 30-31.)

Videoiden käytön arvellaan yleistyvän entisestään. Keski-Heikkilän (2016, 10-11) mukaan 80 % kuluttajien verkkoliikenteestä kattaa videoiden verkkoliikenne. Tilastokeskuksen mukaan 16-89 -vuotiaista 69 prosentilla ja alle 45-vuotiaista peräti 94 prosentilla on käytössään älypuhelin. Sosiaalisen median palvelut videoineen ovat käytettävissä ja katsottavissa. Esimerkiksi Kansaneläkelaitos opastaa asiakkaitaan YouTube-videoin ja on saanut niistä positiivista palautetta. KELA suunnittelee mm. suoraa lähetyksiä Periscopeen, joka on sosiaalinen suoratoistopalvelu. Käytössä ei vielä ole ammattilaisten suosiossa olevaa Vimeo-videopalvelua. (Keski-Heikkilä 2016, 10-11.)

2.1 Tiedonhankinnan opetus Helsingin yliopistossa

Helsingin yliopistossa on järjestetty kirjaston käyttäjäkoulutusta 1970-luvulta alkaen. Koulutukset ovat olleet mm. tutustumiskäyntejä kirjastoihin, kirjastopalvelujen tarjontaa ja käyttöä koskevia luentoja sekä hakuteosten, bibliografioiden ja myöhemmin sähköisten tiedonhakumahdollisuuksien esittelyä. Tietokantojen kehittyessä kirjastot kehittivät itse omat koulutusmateriaalinsa. Eri laitoksilla ja tiedekunnilla oli omat käytänteensä tiedonhankinnan koulutusten tai niiden tarpeellisuuden suhteen. Koulutukset kehittyivät, kun muuttuva tietotekniikka, lisääntyvät tietokannat ja verkkoaineistot asettivat koulutuksille uusia vaatimuksia. Kirjasto- ja informaatioalan koulutuksessa alettiin painottaa pedagogisia taitoja tiedonhankinnan opetuksessa. Tiedonhankinnan koulutuksia alettiin suunnitella ja koordinoita yhdessä tiedekuntien kanssa. Opetus vaihtelee eri oppiaineissa ja tiedekunnissa, koska tiedonkäytön kontekstit ovat erilaisia. (Helminen & Ruhanen, 196-197.)

Informaatiolukutaidon ja tiedonhankinnan opetus on kehittynyt 2000-luvulta alkaen kehittämishankkeiden sekä kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön myötä. Akateemiset verkkotaidot -hankkeessa (2000-2006) luotiin yhteistyöverkosto, jonka pohjalta alettiin toteuttaa Helsingin yliopiston kirjaston informaatiolukutaidon opetusta. Suomen yliopistokirjastojen Informaatiolukutaidon opintosuunnitelma -hankkeen (2004-2006) tavoitteena oli integroida informaatiolukutaidon opetus osaksi yliopisto-opintoja. Hankkeesta syntyi informaatiolukutaidon opintosuunnitelmasuositus (kuva 1), jonka avulla informaatiolukutaidon osaamistavoitteet integroidaan tutkintoihin. (Helminen & Ruhanen, 190-192.) Kansainväliset informaatiolukutaidon osaamistavoitteet on lueteltu luvussa 2.

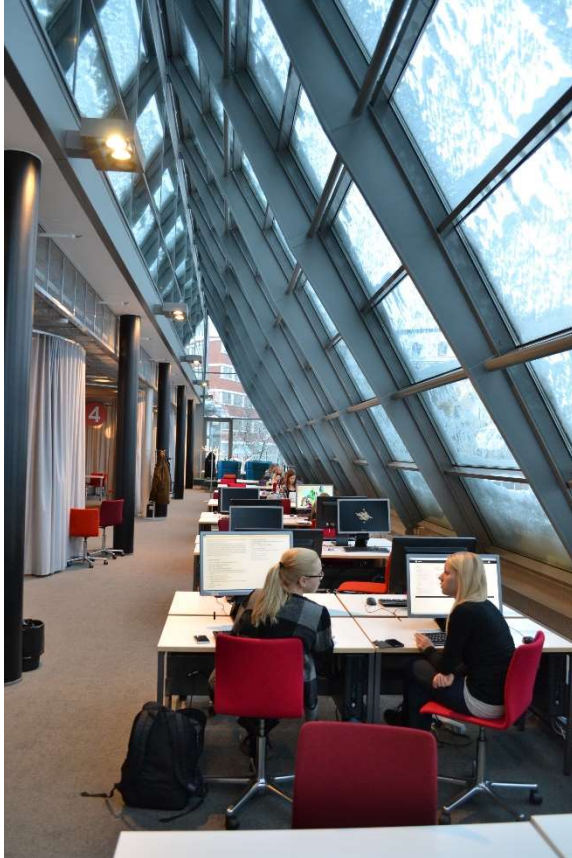

Kuva 1. Osa informaatiolukutaidon opintosuunnitelmasuosituksista kaaviona (HY 2004d).

Helsingin yliopiston kirjasto järjestää tiedonhankinnan koulutuksia opintojen eri vaiheissa: uusille opiskelijoille, kandidaatti- ja maisteriopintojen vaiheissa sekä tohtorikoulutettaville ja tutkijoille.

Kirjasto järjestää tiedonhankinnan peruskursseja ja tieteenalakohtaisia kursseja, tutkimuksen arvioinnin ja viittausanalyysin kursseja, RefWorks-viitteidenhallintakursseja sekä tilauskoulutuksia eri kohderyhmille, esimerkiksi tutkijakouluille ja yliopiston ulkopuolisille asiakkaille. Tiedot koulutuksista ovat verkossa yliopiston tapahtumakalenterissa ja kirjaston sivuilla. (Helsingin yliopiston kirjasto 2016b.) Kirjasto kouluttaa myös opiskelijatuutoreita perehdyttämään uudet opiskelijat kirjaston käyttöön. Koulutus tapahtuu työpaikoissa, joissa opitaan toinen toisiltaan, kerrotaan kokemuksista ja annetaan palautetta. (HY:n kirjasto 2016c.)

Helsingin yliopiston koulutukset uudistuvat vuonna 2017. Myös TVT-ajokorttikoulutus uudistuu. Tulevaisuudessa opintonsa aloittavat opiskelijat osaavat käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa entistä paremmin, koska he ovat tottuneet kehittyneeseen, muuttuvaan teknologiaan lapsuudesta lähtien. Helsingin yliopiston strategian 2017-2020 yhtenä teemanä on oppimisympäristöjen digitalisaatio. Verkko-opiskelu ympäristöjen monipuolista käyttöä lisätään ja käyttöön otetaan personoituja opetus- ja opintopalveluita. Sähköiset oppimisympäristöt tukevat oppijaa aktiivisena toimijana (kuva 2). (HY 2016e.)

Kuva 2. Helsingin yliopiston kirjaston oppimiskeskus Minerva.

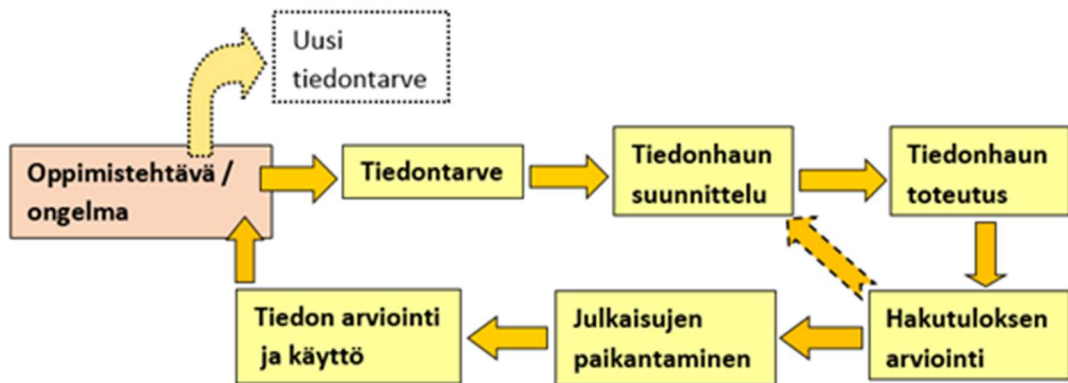
2.2 Tiedonhankinnan perustaitoja oppimassa : case TVT-ajokortti

Tieto- ja viestintäteknikan -ajokortti on yhteinen, kolmen opintopisteen laajuinen opintojakso Helsingin yliopiston kaikille tiedekunnille. Sen suorittaa vuosittain yli 2000 opiskelijaa. Opintojakson tavoitteena on varmistaa, että uusilla opiskelijoilla on yliopisto-opiskelussa tarvittava tieto- ja viestintätekninen osaaminen sekä informaatiolukutaitovalmiudet. TVT-ajokortti otettiin käyttöön vuonna 2005 yliopistoissa toteutetun tutkinnon uudistuksen yhteydessä.

TVT-ajokortti sisältää viisi osiota 1. Tietokoneen käytön perusteet, 2. Helsingin yliopiston tietotekninen ympäristö, 3. Tiedon muokkaaminen ja esittäminen, 4. Tiedonhankinta, 5. Tietoturva ja tietosuoja.

Helsingin yliopiston tietotekniikkakeskus koordinoi opintojaksoa yhdessä tiedekuntien kanssa. Opintojakson opetusmenetelmiä ovat lähtötasotesti, verkko-oppimateriaali, harjoitustehtävät, lähiopetus, tentti, kurssipalaute ja itsearviointi. Kirjasto vastaa osion 4.

oppimateriaaleista ja koulutuksista. Oppimateriaalit sisältävät tekstiä, linkkejä, kuvia ja kuvioita sekä videoita, ja ne ovat avoimesti verkossa suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Näyttökokeet ja opetus järjestetään erikseen kussakin tiedekunnassa tai yhteistyössä muiden tiedekuntien kanssa. (HY 2016f.)

Kuva 3. Tiedonhankinnan prosessin vaiheet (HY 2016g).

Tiedonhankinnan osion sisällöt ovat

- **Tiedonhankinnan suunnittelu:** tiedonhankinnan vaiheet, tiedontarpeen määrittely, tiedonhankinnan kanavat, tiedonlähteet, tiedonhallinnan suunnittelu, harjoitukset
- **Tiedonhaku:** hakusanat ja asiasanastot, tiedonhaun tekniikat, tiedonhaun toteutus, hakutuloksen arviointi, harjoitukset
- **Aineiston löytäminen kirjastosta ja verkosta:** Helsingin yliopiston kirjaston palvelut, aineistohaku, kurssikirjat, e-kirjat, aineistojen etäkäyttö ja käyttöehdot, avoimen verkon aineistot, harjoitukset
- **Löydetyn tiedon käyttö ja arviointi:** lähdekritiikki, lähdeviittaus, plagiointi, tekijänoikeudet, harjoitukset. (HY 2016h.)

Tiedonhankinta on osa akateemista ammattitaitoa. Tiedonhankinnan osion tavoitteena on, että opiskelija hallitsee tieteellisen tiedonhankinnan tärkeimmät perustaidot:

- tuntee tiedonhankinnan prosessin eri vaiheet (kuva 3)
- tuntee erilaisia tieteellisiä tiedonlähteitä ja tiedonhaun välineitä
- osaa tiedonhaun perustekniikat ja osaa muodostaa hakulauseita
- osaa etsiä tiedonlähteitä kirjaston verkkosivun aineistohaun avulla
- osaa arvioida hakutuloksia ja tarvittaessa muokata hakuja

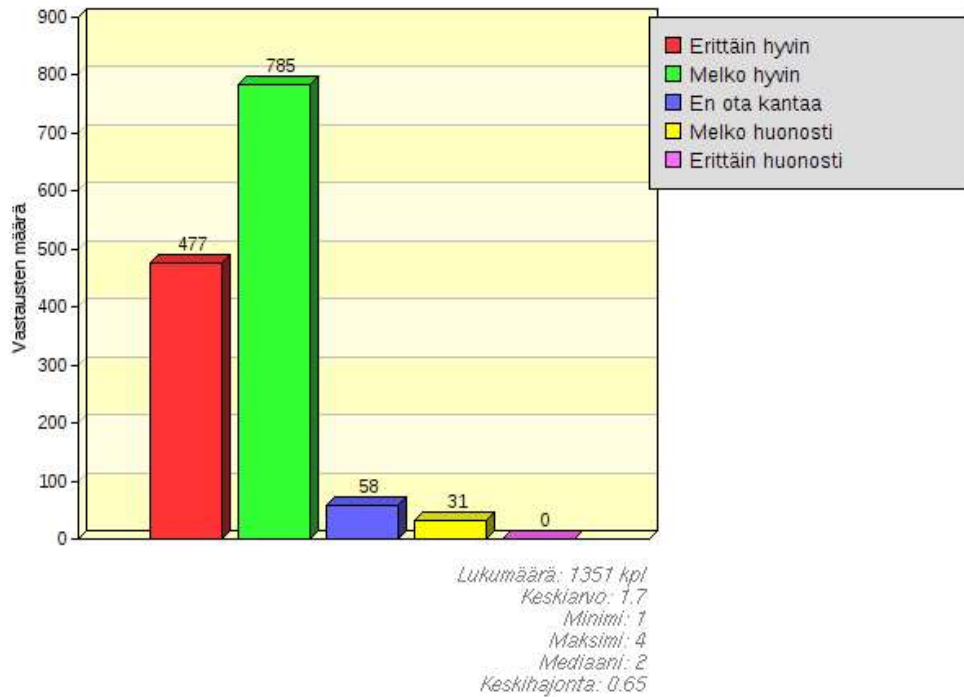
- osaa arvioida löytämiään lähteitä kriittisesti ja tietää, mitä tarkoittaa tieteellisten julkaisujen vertaisarviointi
- hallitsee hyvän tieteellisen käytännön peruseriaatteet. (HY 2016i.)

TVT-ajokortti suoritetaan siten, että tutustutaan opintojakson osaamistavoitteisiin ja oppimateriaaleihin Moodle-oppimisympäristössä ja suoritetaan lähtötasotestit. Kun hallitsee vaaditut asiat ja saa jokaisen viiden osion lähtötasotestin pisteistä 70 % tai yli, voi osallistua näyttökokeeseen. Jos pistemäärä on alempi, tehdään lisätehtäviä ja osallistutaan tarvittaessa lähiopetukseen. Sen jälkeen voidaan tehdä lähtötasotestit uudelleen ja osallistua näyttökokeeseen. Vastaus lähetetään tietokoneen arvioitavaksi. Näyttökokeen kesto on 60 minuuttia. TVT-ajokortti on suoritettu, kun näyttökoe on läpäisty ja kurssipalaute annettu. Opiskelijoiden antamat palautteet ja itsearviointit on koottu tilastoiksi vuodesta 2006 alkaen. (HY 2016j.)

Lukuvuonna 2015-2016 suurin osa vastaajista arvioi kurssin oppimistavoitteiden toteutuneen melko hyvin (kuvio 1). Tiedonhankintaosion opetuksen laatu arvioitiin hyväksi (kuvio 2).

Miten kurssin oppimistavoitteet toteutuivat? Arvioi, miten hyvin seuraavat väitteet sopivat sinuun kurssin suorittuasi?
 Osaat käyttää HY:n kirjastojen palveluita ja hakea tietoa eri lähteistä. Tunnet erilaisia hakutekniikoita, joiden avulla voit tehostaa työskentelyäsi. Lisäksi tekijänoikeuksiin liittyvät perusteet tulevat sinulle tutuiksi.

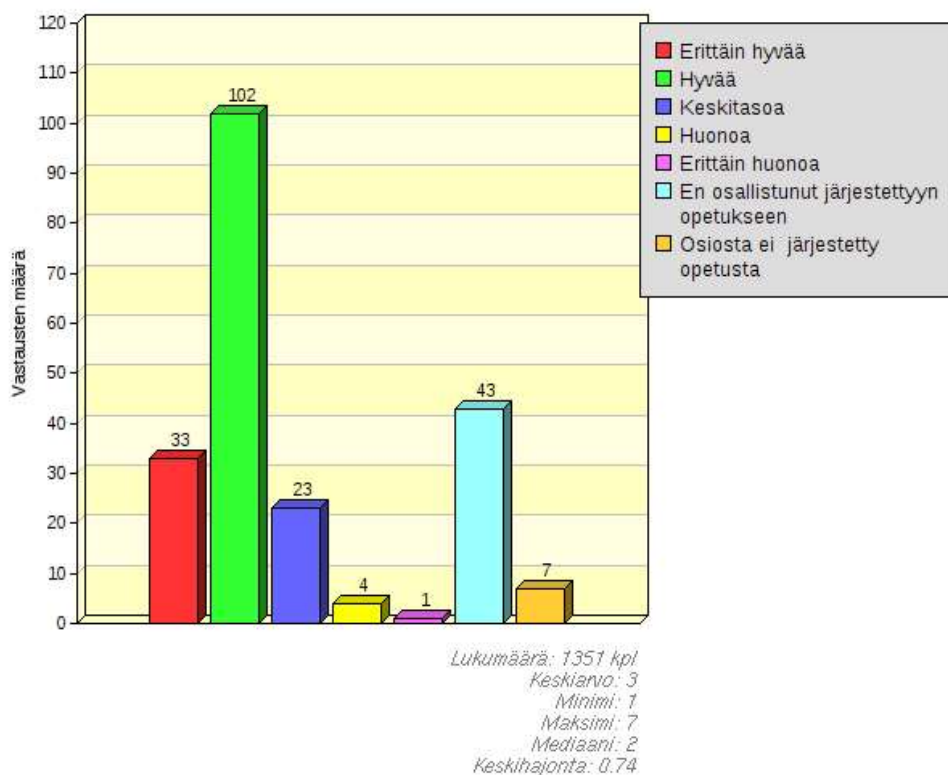
Vastausten absoluuttinen jakauma

Kuvio 1. TVT-ajokortin opiskelijapalaute, lukuvuosi 2015-2016 (HY 2016k).

Arvioi TVT-ajokorttiopetuksen laatua osioittain
Osio 4: tiedonhankinta

Vastausten absoluuttinen jakauma

Kuvio 2. TVT-ajokortin opiskelijapalaute, lukuvuosi 2015-2016 (HY 2016).

TVT-ajokorttikoulutuksen suunnittelun ja toteutuksen kannalta haasteita ovat opetuksen ajoitus suhteessa opintoihin ja oppimateriaalien pitäminen ajan tasalla. Koulutuksella pitäisi saavuttaa riittävät taidot ja tentin mitata todellista osaamista. (Helminen & Ruhanen 2010, 199.)

2.3 Elinikäinen oppiminen

Elinikäinen oppiminen tarkoittaa "kehdestä hautaan" tapahtuvaa oppimista. Tilastokeskus (2016) määrittelee elinikäisen oppimisen seuraavasti:

Elinikäisellä oppimisella tarkoitetaan kaikkea elämän aikana tapahtuvaa oppimista, jonka tarkoituksena on kehittää yksilön tietoja, taitoja ja kykyjä henkilökohtaisessa, yhteiskunnallisessa ja sosiaalisessa elämässä sekä työelämässä.

Suomen kuntaliiton julkaisussa "Sivistyksen suunta 2025 : Kuntaliiton sivistyspoliittinen ohjelma" -julkaisussa elinikäinen oppiminen nousee tärkeälle sijalle. Elinikäinen oppiminen liitetään tietojen ja taitojen ajan tasalla pitämiseen, työurien pidentämiseen ja muuttuviin työtehtäviin ja työpaikkoihin. (Suomen kuntaliitto 2015, 8.)

Kallio tuo kirjassaan "Opettamisen vallankumous : opettajasta elinikäisen oppimisen valmentajaksi" vahvasti esille psykologisen pääoman. Hän määrittelee sen asenteeksi, joka ilmenee "oma-aloitteisuutena, yritteliäisyytenä, toimeliaisuutena ja vastuuntuntona". Psykologista pääomaa rakennetaan monista osista, kuten "itseluottamuksesta, tulevaisuudenuskosta, optimismista ja sinnikkydestä". Nämä liittyvät myös uuteen opetussuunnitelmaan ja sen painottamaan elinikäiseen oppimiseen; psykologisen pääoman avulla on mahdollista saavuttaa elinikäisen oppimisen asenne. Psykologista pääomaa rakennetaan mm. koulussa ja sitä tarvitaan myös työelämässä. Opettajan rooli muuttuu enemmän valmentajan suuntaan, hän ohjaa oppilasta oman oppimisensa aktiiviseksi rakentajaksi. Kallio viittaa myös työnantajien toiveeseen, että koulun ainesisältöjen opetuksen painopisteestä siirryttäisiin "itsensä johtamisen taitoihin ja psykologisen pääoman kehittämisen suuntaan". Näin tulevaisuuden työntekijät olisivat valmiimpia työelämän jatkuviin muutoksiin. (Kallio 2016, 13-53.)

Hakkarainen kertoo, että tulevaisuuteen ei voi sopeutua vanhentuneilla tiedoilla, vaan tarvitaan uutta tietoa yhteiskunnallisista muutoksista ja siitä, miten ihmisen älykäs toiminta kehittyy. Hän jatkaa, että yliopistokoulutuksessakin voidaan mennä siihen, että osa asioista kuuluu perustutkintoon, osa elinikäiseen oppimiseen. (Hakkarainen ym. 2005, 12.) Unescon strategiassa vuosille 2014-2021 painotetaan laadukasta ja inklusiivista eli kaikki ihmiset mukaan ottavaa, elinikäistä oppimista. Lisäksi prioriteetteina ovat mm. oppijoiden luovuuden tukeminen ja kasvu maailmankansalaisuuteen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016.)

Informaatiolukutaitostandardeja, jotka on korvattu uusilla kehyksillä, on kritisoitu mm. liiaksi tiedonhakuun liittyviksi. Hakala ja Lahtinen (2014, 8) viittaavat Webberin ja Johnstonin käsitykseen, että informaatiolukutaitoisen yksilön pitäisi olla informaatiotietoinen (information awareness) koko eliniän, ei vain opiskeluaikanaan. Tämä liittyy elinikäiseen oppimiseen (ks. Webber & Johnston 2013, 15-30). Elinikäinen oppiminen on yhä tärkeämpi taito. Sekä yksilöllä itsellään että tiedonhankintaa opettavalla koulutusyksiköllä on vastuu taidon oppimisessa ja opettamisessa.

3 TARKASTELUASETELMA

3.1 Toimintaympäristö

Helsingin yliopisto

Helsingin yliopisto perustettiin Turkuun vuonna 1640. Helsinkiin se siirtyi vuonna 1828. Vuonna 2015 yliopistolla opiskeli 31 834 tutkintoa suorittavaa opiskelijaa. Tiedekuntia on 11 ja opetusta annetaan neljällä kampuksella Helsingissä.

- Keskustakampuksen tieteenaloja ovat humanistiset, käyttäytymistieteelliset, oikeustieteelliset, teologiset ja valtiotieteelliset tieteenalat,
- Kumpulassa ovat matemaattiset ja luonnontieteelliset tieteenalat,
- Viikissä bio- ja ympäristötieteet, maatalous- ja metsätieteet, farmasia ja eläinlääketiede, sekä
- Meilahdessa terveys- ja lääketiede.

Yliopiston tehtäviä ovat tutkimus, opetus ja yhteiskunnallinen vuorovaikutus. Yliopistolla on 13 erillistä laitosta, joita ovat mm. yliopiston kirjasto ja Kansalliskirjasto. Yliopistolla on useita tutkimusyksiköitä, monitieteisiä tutkimusverkostoja ja valtakunnallisia viranomaistehtäviä hoitavia yksiköitä. Esimerkkinä yksiköistä Suomen molekyyli lääketieteen instituutti (FIMM) ja verkostoista Oppimistutkimuksen verkosto CICERO Learning. Helsingin yliopisto toimii yhdeksällä muulla paikkakunnalla Suomessa. Se on kansainvälinen, monikielinen opiskelu- ja työyhteisö. Vuonna 2015 yliopistossa suoritettiin 2 825 alemmaa ja 2 692 ylempää korkeakoulututkintoa sekä 529 tohtorintutkintoa. Tutkijat ja opettajat julkaisevat yli 11 000 julkaisua vuosittain.

Koulutusohjelmat uudistuvat vuonna 2017. Yliopiston strategiassa 2017-2020 sanotaan, että opetuksessa ja oppimisessa lisätään digitaalisuutta ja vahvistetaan yhteisöllisyyttä. Palvelujen kehittämisessä hyödynnetään palautejärjestelmiä ja kyselyitä. (HY 2016m.)

Helsingin yliopiston kirjasto

Helsingin yliopiston kirjasto on avoin kaikille tiedontarvitsijoille. Kirjastolla on neljä toimipaikkaa: pääkirjasto keskustakampuksella sekä kirjastot Kumpulan, Meilahden ja Viikin

kampuksilla. Toiminnan tärkeimpiä kohteita ovat yliopiston opiskelijat, opetus ja tutkimus. Kirjasto tuottaa niiden tarpeisiin kirjasto- ja tietopalveluja yliopiston neljän kampuksen tieteenaloilta sekä hankkii tarvittavat aineistot. Käytettävissä ovat painetut ja elektroniset kokoelmat sekä monimuotoisia oppimisympäristöjä. Vuonna 2015 kirjaston kokoelmissa oli yli miljoona painettua kirjaa, 771 000 elektronista kirjaa, 19 300 painettua kausijulkaisua ja 34 700 elektronista lehteä.

Kirjasto palvelee myös verkossa. Se on sosiaalisessa mediassa ja sillä on uutisblogi, jossa tiedotetaan ajankohtaisista asioista. Kirjaston verkkosivustolla on chat-palvelu elektronisten aineistojen käytön apuna, ja luettavissa on erilaisia tiedonhankinnan op-paita sekä palveluihin ja toimintaan liittyvää tietoa. Elektroniset aineistot ovat kaikkien käytettävissä kirjaston tiloissa, etäkäyttö on mahdollista yliopiston opiskelijoille ja henkilökunnalle. Yliopiston julkaisuja on avoimesti saatavilla sen digitaalisessa arkistossa.

Vuonna 2015 kirjaston toimipaikoissa kävi asiakkaita yhteensä yli kaksi miljoonaa. Aineistoja lainattiin vajaat kolme miljoonaa kertaa. Kirjastossa oli asiakkaille noin 2300 työskentelypaikkaa (kuva 4). Tiedonhaun koulutuksiin osallistui 7 400 henkilöä. (Helsingin yliopiston kirjasto 2016d.)

Kuva 4. Kuvaaja Mika Huisman, Helsingin yliopiston pääkirjasto.

3.2 Tarkastelun tavoitteet ja rajaus

Tarkastelun avulla etsittiin tietoa siitä, miten tiedonhankinnan osio vastaa opiskelijoiden tarpeisiin ja millä tavoin opintojaksoa voitaisiin kehittää. Tavoitteena oli selvittää, mitä opiskelijoille oli jäänyt mieleen tiedonhankinnan koulutuksesta, olivatko he palanneet koulutusmateriaaleihin myöhemmin ja millainen koulutuksen pitäisi olla, että opiskelija oppisi tehokkaasti yliopisto-opinnoissa tarvittavia informaatiolukutaitoja. Tarkastelu tehtiin kirjaston oppimisen palvelujen toimeksiantona.

Saimme tiedon kirjastoa kiinnostavista aiheista oppimisen palvelujen johtaja Kirsi Luukkaselta. Tarkastelulla haettiin tietoa seuraaviin kysymyksiin:

1. Mitä opiskelijoille jäi mieleen tiedonhankinnan koulutuksesta?
2. Palasivatko he koulutusmateriaaleihin myöhemmin?
3. Millainen koulutuksen pitäisi olla, että opiskelija oppisi tehokkaasti informaatiolukutaitoja?

Tutkimuskysymysten lisäksi kyselyssä ja haastatteluissa esille tuleva tieto on kirjaston kannalta hyödyllistä ja auttaa TVT-ajokorttikoulutuksen kehittämisessä.

Tarkastelun kohteena oli tieto- ja viestintätekniikan ajokorttikoulutuksen tiedonhankinnan osio, ei koko TVT-ajokorttikoulutus. Kyselytutkimus ja ryhmähaastattelut tehtiin suomeksi. Linkki kyselyyn lähetettiin sähköpostitse saateen kera sähköpostilistoja käyttäen Helsingin yliopiston Bio- ja ympäristötieteellisen, Eläinlääketieteellisen, Farmasian, Humanistisen, Käyttäytymistieteellisen, Maatalous-metsätieteellisen, Oikeustieteellisen, Teologisen ja Valtiotieteellisen tiedekuntien opiskelijoille. Kyselyssä eivät olleet mukana Lääketieteellinen tiedekunta ja Svenska social- och kommunalhögskolan.

4 TUTKIMUSMENETELMÄT JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimusmenetelminä käytettiin kyselyä ja ryhmähaastatteluja. Tutkimuksessa on yhdistetty määrällistä eli kvantitatiivista ja laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta (Kananen 2012, 121-122). Tutkimuksen suunnitteluvaiheessa opinnäytteen tekijät tutustuivat TVT-ajokorttikoulutuksen aineistoihin, koulutuksesta koottuihin tilastoihin sekä informaatiolukutaitoa ja tiedonhankintaa käsittelevään aineistoon.

Kyselyyn ja haastatteluun osallistuminen oli vapaaehtoista ja osallistujille kerrottiin, mihin tarkoitukseen tietoa kerätään. Tutkimustuloksia käytetään vain tähän tutkimukseen ja tiedot säilytetään luottamuksellisesti. Kyselyyn ja haastatteluihin osallistujien anonymiteetti on taattu. Työssä on pyritty objektiivisuuteen.

4.1 Kyselytutkimus

Kun tutkittavien määrä on suuri, kannattaa käyttää määrällistä tutkimusta. Sillä pystytään lyhyessä ajassa hankkimaan suuri määrä tietoa. (Kananen 2015, 95.) Kysely on survey-tutkimuksen keskeinen menetelmä. Siinä aineisto kerätään standardoidusti eli samalla tavalla kaikilta vastaajilta ja vastaajat muodostavat otoksen tietystä perusjoukosta. Kyselytutkimuksessa voidaan käyttää poikittais- tai pitkittäistutkimusta. Tämä tutkimus on poikittais-tutkimus, jossa aineisto kerätään yhtenä ajanjaksona monelta vastaajalta. Pitkittäistutkimuksessa aineistoa kerätään vähintään kahtena eri aikana samoilta tutkittavilta. (Hirsjärvi ym. 2006, 182-186; Vastamäki 2015, 121.)

Kysely lähetetään yleensä saatteen kera. Sen perusteella kyselyn saaja joko motivoituu tai hylkää kyselyn, saate on siis syytä laatia huolellisesti. (Vehkalahti 2014, 47-48.) Saatteessa kerrotaan esimerkiksi kyselyn tarkoitus, mihin asti kysely on auki ja kiitetään vastauksista (Hirsjärvi ym. 2006, 193).

Tutkimuksen valideetti eli pätevyys mittaa sitä, mittaako kyselylomake asiaa, mistä halutaan tietoa (Hirsjärvi ym. 2006, 216). Tässä tapauksessa kyselylomake mittasi TVT-ajokortin tiedonhankintaosion hyödyllisyyttä opiskelijalle ja hänen opinnoilleen. Tutkimuksen reliabiliteetti eli luotettavuus on mittauksen toistettavuutta. Sattumanvaraisuutta

ei tuloksissa pitäisi silloin olla (Hirsjärvi ym. 2006, 216). Kyselytutkimuksemme voidaan toistaa.

Aineiston keräämisen jälkeen se muutetaan sellaiseen muotoon, että se on analysoitavissa, esimerkiksi haastattelut litteroidaan. Tämän jälkeen aineisto analysoidaan. Analysoinnin tuloksena syntyneet johtopäätökset voidaan irrottaa yksittäisistä tapauksista yleiselle käsitteelliselle ja teoreettiselle tasolle. (Metsämuuronen 2008, 48, ks. Grönfors 1985, 145.)

Kyselytutkimuksen toteutus

Kysymykset suunniteltiin Helsingin yliopiston kirjastoa kiinnostavien aiheiden pohjalta. Lähteenä käytettiin myös TVT-ajokortin opiskelijapalautteen raporttia lukuvuodelta 2015-2016. Tilastot ja raportit löytyvät Helsingin yliopiston verkkosivuilta TVT-ajokorttiosioista.

Kyselyssä (liite 2 ja 3) oli avoimia, monivalinta- ja Likertin asteikkoon (Hirsjärvi ym. 2006, 189) perustuvia kysymyksiä. Kysymyksistä 19 oli pakollista ja 4 vapaaehtoista. Kysely toteutettiin ja tulokset koottiin Webropol-kyselyohjelmistolla sekä Helsingin yliopiston sähköisellä lomaketyökalulla, E-lomakkeella, johon liitettiin rekisteriseloste. Kyselytutkimus hyväksyttiin toimeksiantajalla. Kyselytutkimuksen toteutuksen tukihenkilöinä toimivat Helsingin yliopiston kirjaston tietoasiantuntijat Päivi Helminen ja Katja Kunttu.

Sähköposti lähetettiin 94 sähköpostilistalle Keskustakampuksen, Kumpulän ja Viikin kampusten opiskelijoille huhtikuussa 2016. Sähköpostiviesti saavutti noin 18 000 henkilöä. Lähetetyn kyselyn nimi oli "TVT-ajokortin tiedonhankintaosion hyödyllisyydestä Helsingin yliopiston opiskelijoille". Viestissä oli saate ja linkki verkkokyselyyn, joka oli auki noin kolme viikkoa. Saate sisälsi perustiedot tutkimuksesta. Muistutus kyselystä lähetettiin pari päivää ennen vastausajan päättymistä. Kyselyä mainostettiin Helsingin yliopiston intranetissä sekä kirjaston Facebook-sivuilla.

Kysely ja haastattelut haluttiin tehdä ennen lukukauden päättymistä, koska kesäaikaan vastauksia ja haastateltavia on vaikea saada. Kyselystä pääsi halutessaan antamaan yhteystietonsa elokuvalippuarvontaa varten. Siinä yhteydessä oli mahdollisuus ilmoittaa halukkuudestaan tulla haastateltavaksi. Elokuvalippupaketit arvottiin ja lähetettiin kolmelle voittajalle.

Kyselyyn vastasi yhteensä 248 henkilöä. Kyselyn peruseräpärtti lähetettiin toimeksiantajalle elokuussa 2016, jotta sitä voidaan hyödyntää TVT-ajokorttikoulutuksen uudistamistyössä tänä ja ensi vuonna. Raportti lähetettiin tiedoksi myös TVT-ajokorttikoulutuksen koordinaattorille.

4.2 Haastattelut

Haastattelut ovat kvalitatiivista tutkimusta. Metsämuuronen (2008, 39) viittaa Hirsjärven ja Hurmeen (1985, 15) luetteloon, milloin haastattelu sopii hyvin metodiksi. Tämän opinäytetyön laadulliseen tutkimukseen sopivat kohdat: "halutaan täsmentää vastauksia" ja "halutaan kuvaavia esimerkkejä" (Hirsjärvi & Hurme 1985, Metsämuuronen 2008, 39 mukaan).

Tutkimuksessa haastattelut olivat puolistrukturoituja haastatteluita, joissa kysymykset liittyivät haastateltaville ennalta ilmoitettuihin teemoihin, mutta kysymysten muoto ja järjestys valikoituivat haastattelutilanteessa (Hirsjärvi & Hurme 1985, Metsämuuronen 2008, 41 mukaan).

Kvalitatiivisen aineiston keräämisen jälkeen se on saatava analysoitavaan muotoon. Tämä tapahtuu yleensä litteroimalla muistiinpanot ja haastattelut. (Metsämuuronen 2008, 48.) Niin sanottuja valikoituja litterointeja ovat vain oleellisten osien litteroinnit (Metsämuuronen 2008, 48, Grönfors 1985, 156). Vallin (2010, 223) mukaan analysointivaiheessa haastatteluiden litteroinneista yritetään löytää yhteisiä teemoja. Niitä kannattaa kerätä ensin paljon ja sitten pyrkiä yhdistämään.

Ryhmähaastatteluiden toteutus

Kyselyn yhteydessä 27 opiskelijaa ilmoitti halukkuutensa tulla haastateltavaksi. Heistä 11 pääsi tulemaan haastatteluun. Muodostimme heistä kolme kolmen hengen ryhmää ja yhden kahden hengen ryhmän, jotka haastattelimme Helsingin yliopiston pääkirjastossa sekä Kumpulan kampuskirjastossa toukokuussa 2016. Kukin haastattelu kesti noin tunnin ja ne nauhoitettiin. Kaikki haastatellut palkittiin elokuvaalipulla ja kirjalahjalla.

Haastatelluille lähetetyssä kutsussa kerrottiin haastatteluteemat, joita olivat tiedonhankinnan tärkeys, opetusmenetelmät ja -sisältö sekä minkälainen olisi paras koulutus. Haastattelujen aluksi kerrottiin tutkimuksesta ja siitä, mihin tutkimustuloksia käytetään.

Haastattelut etenivät siten, että haastateltavat kertoivat taustatietoina tiedekunnan, jossa opiskelee sekä monesko opiskeluvuosi oli meneillään. Sen jälkeen kysyttiin heidän kokemuksistaan TVT-ajokorttikoulutuksen tiedonhankinnan osiosta. Haastattelut etenivät annettujen teemojen ja osin haastateltavien omien aiheiden mukaan.

Haastattelujen lopussa haastateltavia pyydettiin allekirjoittamaan haastattelulupalomake. Haastattelut litteroitiin kesä- ja heinäkuussa niin, että haastattelijoiden osuus kirjoitettiin vain osin auki.

Haastattelut analysoitiin kirjoittamalla niistä ensin lyhennelmät. Sekä litteroinneista että lyhennelmistä kerättiin teemat, joita yhdistettiin suuremmaksi kokonaisuudeksi. Analyysissä tuotiin esille myös joitakin yksittäisiä, mielenkiintoa herättäneitä asioita.

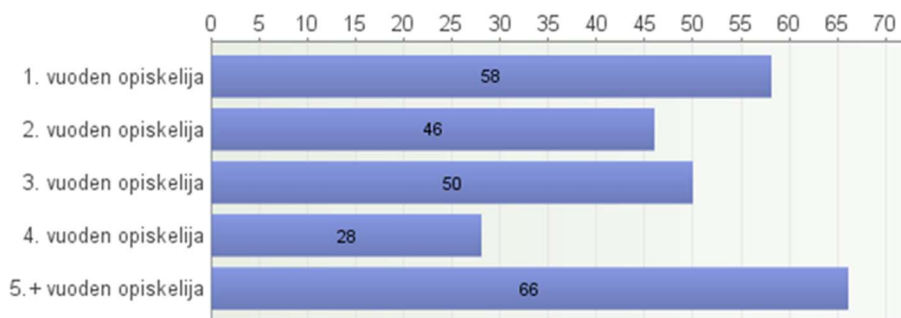
5 TIEDONHANKINTATAIDOT KESKIÖSSÄ - TARKASTELUN TULOKSIA

5.1 Kyselytutkimus

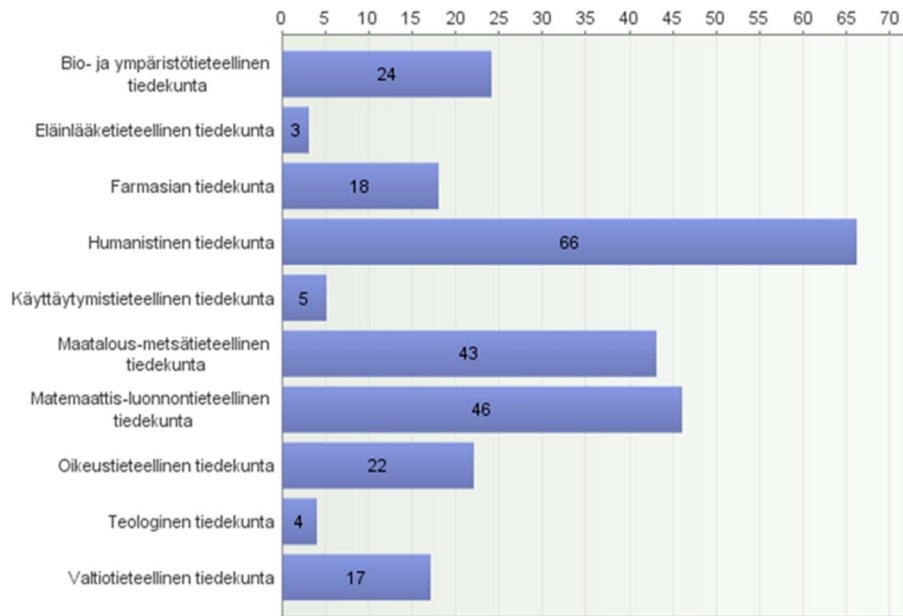
Kyselyssä oli yhteensä 19 kysymystä sekä neljä taustakysymystä (sukupuoli, ikä, opintojen vaihe, kuvio 3 ja tiedekunta, kuvio 4). Vastauksista kävi ilmi, että osa vastaajista oli sekoittanut TVT-ajokortti -koulutuksen tiedonhankinnan osion ja koulutuksen neljä muuta osiota siten, että luuli kyselyn koskevan koko TVT-ajokorttikoulutusta. Vastausten analyysissä ei huomioitu koulutuksen muita osioita koskevia kommentteja.

Verkkokyselyyn vastasi 248 vastaajaa, joista naisia oli 191 ja miehiä 57. Vastaajista 204 oli alle 31-vuotiaita, joista 121 oli 21-25 vuotiaita. 29 vastaajaa oli 31-40 vuotiaita, 11 oli 41-50 vuotiaita ja neljä henkilöä 51-60 vuotiaita.

Vastaajien opintojen vaihe ja tiedekunta jakautuivat seuraavasti:

Kuvio 3. Kyselytutkimuksen vastaajien opintojen vaihe.

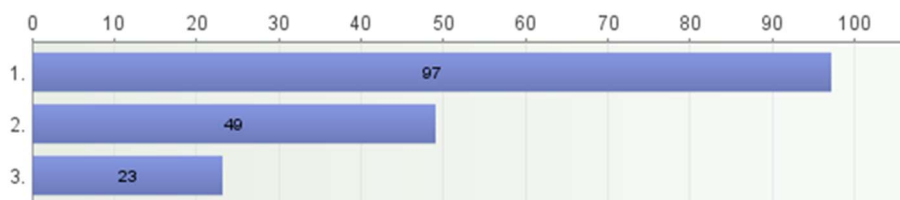
Kuvio 4. Kyselytutkimuksen vastaajien tiedekunta.

Vastaajista 83 henkilöä oli suorittanut TVT-ajokortin kuluneen lukuvuoden aikana, 54 henkilöä alle kaksi vuotta kyselyn tekemisestä, 37 henkilöä alle kolme vuotta kyselyn tekemisestä ja 74 henkilöä kolme vuotta tai yli kyselyn tekemisestä.

Tässä käsitellään kyselyn oleellimmat tutkimuskysymykset, joita ovat kysymykset numero 6, 9, 16, 17 ja 18.

6. Voit kertoa, mitä asioita TVT-ajokorttikoulutuksen tiedonhankintaosiosta on jäänyt mieleen.

Vastaajien määrä: 97

Kuvio 5. Kyselytutkimuksen kysymys numero 6.

Kysymyksessä numero 6. pyydettiin kertomaan, mitä asioita TVT-ajokorttikoulutuksen tiedonhankintaosiosta oli jäänyt mieleen. Kysymykseen vastasi 97 henkilöä. Heistä 49 kertoi myös toisen mieleen jääneen asian ja 23 kolmannen mieleen jääneen asian.

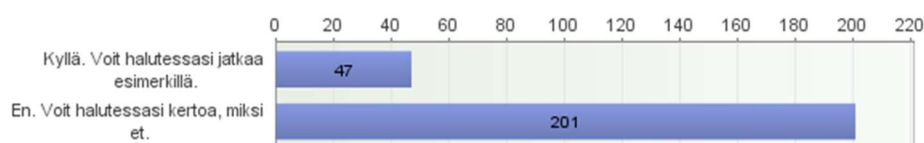
Ensimmäisinä mieleen tulleita asioita olivat tiedonhankinnan vaiheet, hakujen suunnittelu, erilaiset hakustrategiat (hakusanojen muotoilu, hakulauseet, Boolean operaattorit AND, OR, NOT), tietokannat, hakukoneet ja portaalit (Helka, Nelli, Helda, PubMed, Google, Google Scholar), RefWorks-viitteidenhallintaohjelma, internet-sivustot, kirjaston käyttäminen, kirjaston verkkopalvelut ja niiden käyttäminen, tiedonlähteet ja niiden arviointi, tietoturva-asiat ja lähdeviittaus. Vastauksissa nousi esiin mm. tiedonhakuväylien, tietokantojen ja hakustrategioiden paljous, kiire koulutuksessa ja kirjaston selkeä opetus. 13 vastauksessa kerrottiin, ettei tiedonhankintaosiosta muistettu mitään.

Toisena mieleen muistuneita asioita edellisten lisäksi olivat hakutulosten arviointi ja kriittisyys, sanakirjat, aineistojen etäkäyttö ja plagiointia käsittelevä osuus. Muistettiin, että on erilaisia mahdollisuuksia hakea aineistoa sekä monipuolisia ohjeita. Joillekin vastaajille asiat olivat ennestään helppoja. Vastattiin myös, että ei oltu kiireessä ymmärretty hakukoneiden käyttöä.

Kolmantena muistettiin edellisten lisäksi tekijänoikeudet, tiedon oikeellisuuden arviointi, hyvän lähteen merkit ja oikeiden hakusanojen merkitys.

9. Oletko palannut tiedonhankintaosion materiaaleihin myöhemmin?

Vastaajien määrä: 248

Kuvio 6. Kyselytutkimuksen kysymys numero 9.

Kysymyksessä numero 9. kysyttiin, oliko vastaaja palannut tiedonhankintaosion materiaaleihin myöhemmin. Kysymykseen vastasi 248 henkilöä. 47 henkilöä oli palannut materiaaleihin. He kertoivat käyvänsä tarkistamassa materiaaleista, jos ovat unohtaneet jotakin, etsiessään artikkeleita kandintyötä varten tai TVT-jatkokurssilla.

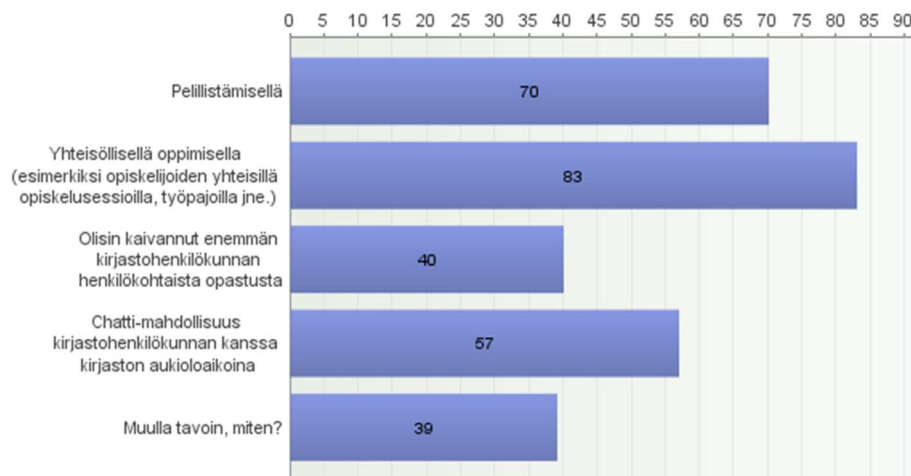
Vastaajista 201 ilmoitti, ettei ollut palannut tiedonhankintaosion materiaaleihin myöhemmin. Heillä ei ollut tarvetta palata niihin, koska

- tiedonhankinnan perustaidot hallittiin jo.
- apua tiedonhankintaan oli etsitty kirjaston sivuilta, ei TVT-materiaalista.
- artikkelien etsimisessä oli enemmän hyötyä Google Scholar ja Google Patents - tietokannoista.
- tietoa on tarjolla paljon muista lähteistä.
- materiaaleja ei muistettu tai niitä ei ollut löydetty.

Kerrottiin, että materiaaleihin palataan, jos tiedonhankintaan tarvitaan lisäapua, ja että tieto materiaalien olemassaolosta tuo helpotusta opiskeluun.

16. Millä tavoin mielestäsi tiedonhankinnan sisältöjä oppisi paremmin?

Vastaajien määrä: 218

Kuvio 7. Kyselytutkimuksen kysymys numero 16

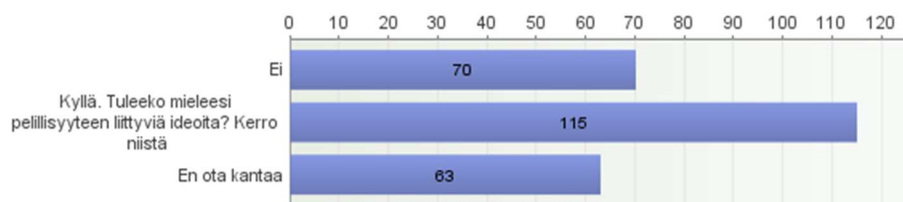
Kysymyksessä numero 16. kysyttiin, millä tavoin tiedonhankinnan sisältöjä oppisi paremmin. Kysymyksessä oli viisi vastausvaihtoehtoa.

- 83 henkilöä oli sitä mieltä, että yhteisöllisellä oppimisella, esimerkiksi opiskelijoiden yhteisillä opiskelusesseioilla tai työpajoilla, oppisi paremmin tiedonhankinnan sisältöjä.
- 70 henkilöä piti pelillistämistä parempana oppimismenetelmänä.

- 57 henkilöä toivoi mahdollisuutta käyttää chattia kirjastohenkilökunnan kanssa asioimiseen kirjaston aukioloaikoina.
- 40 henkilöä kaipasi enemmän kirjastohenkilökunnan antamaa henkilökohtaista opastusta.
- Viimeisessä vaihtoehdossa voi kertoa, millä muulla tavoin tiedonhankinnan sisältöjä oppisi paremmin. Kysymykseen vastattiin, että
- hyödyllisintä olisi harjoitella tiedonhankintaa käytännössä tekemällä konkreettisia, omiin opintoihin liittyviä tiedonhankinnan harjoituksia ryhmissä ja itsenäisesti.
- tiedonhankinta saisi sisältää haastavia tehtäviä, joissa voisi olla esim. lähteiden etsimistä tietystä aiheesta ja hakukoneita.
- toivottiin lähiopetusta sekä etäopetusta nauhoitettujen luentojen avulla.
- läsnäolon luennoille toivottiin olevan pakollista.

17. Sopisiko pelillisuus tai kuvitteelliset hahmot TVT-ajokortin tiedonhankintaosioon?

Vastaajien määrä: 248

Kuvio 8. Kyselytutkimuksen kysymys numero 17

Kysymyksessä numero 17. kysyttiin, sopisiko pelillisuus tai kuvitteelliset hahmot TVT-ajokortin tiedonhankintaosioon. 63 henkilöä ei ottanut kantaa kysymykseen. 70 henkilön mielestä pelillisuus ja kuvitteelliset hahmot eivät sovi TVT-ajokorttikoulutukseen. 115 henkilöä oli sitä mieltä, että ne sopivat koulutukseen. Voi myös kertoa pelillisyyteen liittyviä ideoita, johon kommentoitiin:

- Visuaalisuuden avulla oppii tehokkaammin ja pelit näyttävät usein toimivan oppimisessa.
- Pelissä voisi olla kuvitteellisia tilanteita joista tulisi selvittää, tai kysymyksiä, joihin joutuu etsimään tiedonlähteen.

- Ehdotettiin kilpailua, jossa on kelloitettu tiedonhakua toisia opiskelijoita vastaan sekä peliä, joka olisi tietovisamainen.
- Pelit eivät saisi olla liian lapsellisia ja niiden pitäisi olla informatiivisia, nopeasti tehtäviä ja vapaaehtoisia.
- Peli voisi olla humoristinen, mutta kuvitteelliset hahmot eivät innostaneet.

18. Tiedonhankintaosioon on mahdollista lisätä aiheeseen liittyviä videoita. Sopisivatko ne mielestäsi opetusaineistoon?

Vastaajien määrä: 248

Kuvio 9. Kyselytutkimuksen kysymys numero 18.

Kysymyksessä numero 18. kysyttiin, sopisivatko videot tiedonhankintaosion opetusaineistoon. 58 henkilöä ei ottanut kantaa kysymykseen. 48 henkilöä vastasi kieltävästi. 142 henkilöä oli sitä mieltä, että videot sopisivat opetusaineistoon.

Vastaajien videoihin liittyviä kommentteja ja toiveita:

- Video toimisi paremmin kuin ohjekuvat ja että erilaiset oppimistapavaihtoehdot ovat hyödyksi.
- Havainnollistavia ja selkeitä opetusvideoita, joissa olisi esimerkkejä ongelmista ja ratkaisuhauista.
- Step-by-step -videoita tietokantojen käytöstä ja esimerkkejä eri tiedonhakuteknikoiden käytöstä.
- Monimutkaiset klikkipolut voisi avata videoiksi.
- Videoiden tulisi olla lyhyitä, jotta niitä jaksaisi katsoa.
- Ehdotettiin, että yliopistolle luotaisiin oma tiedonhankinnan kanava internetin YouTubeen.

Opiskelijoiden arvioita tiedonhankintataidoistaan

Kyselytutkimuksessa kysyttiin mm. opiskelijoiden arvioita omista tiedonhankintataidoistaan (liite 1). Lähes 55 % kyselyyn vastanneista piti taitojaan erittäin hyvinä tai hyvinä, ja lähes 38 % keskitasoisina ennen TVT-ajokortin suorittamista. Kyselyssä kysyttiin myös, oliko vastaaja osallistunut lähiopetukseen. Noin 55 % niistä, jotka eivät olleet osallistuneet siihen, vastasivat osaavansa riittävästi ilman lähiopetusta.

Kyselyssä kysyttiin myös tiedonhankinnan opetuksen tavoitteiden saavuttamisesta. Väittämään

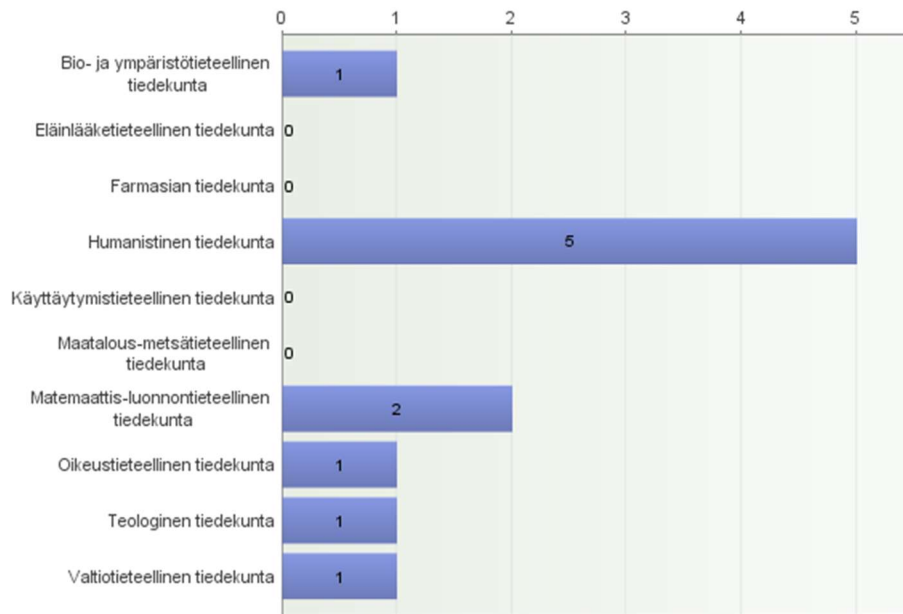
- **Osaan käyttää HY:n kirjaston palveluita ja hakea tietoa eri lähteistä**, vastasi lähes 68 % osaavansa erittäin hyvin tai hyvin ja noin 30 % keskitasoisesti.
- **Tunnen erilaisia hakutekniikoita, joiden avulla voin tehostaa työskentelyäni**, vastasi noin 60 % tuntevansa erittäin hyvin tai hyvin, ja keskitasoisesti noin 35 % vastaajista.
- **Tekijänoikeuksiin liittyvät perusteet tulivat minulle tutuiksi**, vastasi noin 43 %, että ne tulivat erittäin hyvin tai hyvin tutuiksi, ja keskitasoisesti tutuiksi noin 36 % vastaajista. Noin 16 % vastasi, että tekijänoikeudet tulivat tutuiksi huonosti tai erittäin huonosti. Noin 5 % ei ottanut kantaa kysymykseen.

5.2 Ryhmähaastattelut

Haastattelimme 11 henkilöä, joista naisia oli 7 ja miehiä 4. Jaoimme haastateltavat neljään ryhmään siten, että kolmessa ryhmässä oli kolme ja yhdessä kaksi henkilöä. Heistä viisi oli Humanistisesta tiedekunnasta, kaksi Matemaattis-luonnontieteellisestä tiedekunnasta, sekä yksi henkilö Bio- ja ympäristötieteellisestä, Oikeustieteellisestä, Teologisesta ja Valtiotieteellisestä tiedekunnasta (tiedekunnat kuviossa 10). Haastateltavista 1. vuoden opiskelijoita oli kolme, 2. vuoden opiskelijoita yksi, 3. ja 4. vuoden opiskelijoita kaksi sekä 5. tai yli 5. vuoden opiskelijoita yhteensä kolme (kuvio 11).

2. Tiedekunta

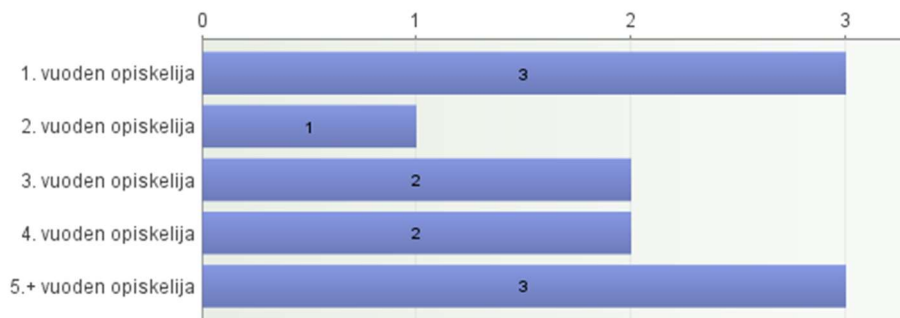
Vastaajien määrä: 11

Kuvio 10. Haastatellut tiedekunnittain.

3. Opintojen vaihe

Vastaajien määrä: 11

Kuvio 11. Haastateltujen opintojen vaihe.

Kaikissa ryhmähaastatteluisa haastateltavat olivat sitä mieltä, että tiedonhankinnan opetuksen aineisto on hyvä ja ”kompakti” kokonaisuus. Suurimman osan mielestä asiat on esitetty selkeästi ja aineisto hyvin löydettävissä. Tosin opintojen edetessä aineiston olemassaoloa ei aina muisteta. Osa haastatelluista oli käynyt myöhemmin tarkistamassa tiedonhankintaan liittyviä seikkoja, ja tunsivat saaneensa aineistosta apua.

Kaikissa haastatteluissa esille nousi se, että tiedonhankinta ei erotu selvästi tieto- ja viestintätekniiikan ajokorttikoulutuksessa. Monet mieltävät sen atk-ajokortiksi, ja osa haastateltavista oli joutunut tarkistamaan haastattelupyynnöömme sisältyvästä nettilin- kistä termin "tiedonhankinta" ja mitä siitä oli kerrottu. Tietojenkäsittelytieteen laitoksella opiskelijan on suoritettava TVT-ajokortti, ennen kuin hän saa opiskelijaläppäriin käyt- töönsä. Kun opiskelijat hallitsevat it-asiat jo varsin hyvin opiskelujen alkuvaiheessa, saat- taa tiedonhankintaosuus jäädä muiden osioiden varjoon. Eräs haastateltavista totesi:

Musta tuntuu, että se ansaitsee niinkun oman paikkansa, koska se osoittautuu kui- tenkin niin tarpeelliseksi koko opinno- n aikana, et se pitä- s korostaa jollakin tavalla, ei vaan olla piilossa jotenkin TVT-ajokortin alla.

TVT-ajokortin suoritus ajoittuu aivan opintojen alkuun. Useat haastateltavat kertoivat, että opintojen aloitusvaiheessa tulee paljon uutta tietoa, eivätkä kaikki asiat jää mieleen. Jos opiskelijalla ei ole ollut vielä TVT-ajokortin suoritusvaiheessa kursseja, joilla pitäisi etsiä oikeasti tietoa, on tiedonhankinnan tärkeyttä vaikea hahmottaa. Enemmistö haas- tateltavista piti kuitenkin ensimmäistä opiskeluvuotta oikeana ajankohtana tiedonhankin- nan opetukselle, mutta mielellään ei aivan opintojen alussa. Kyselyn "Sana on vapaa" - kohdassa eräs vastaaja kertoi:

Tavallaan on hyvä, että tiedonhankinta tulee esille jo heti aivan opintojen alussa, koska käytännössä sitä on tehtävä koko ajan opiskellessa. Omalla kohdallani ong- elmana oli ainakin se, etten ollut täysin ymmärtänyt mitä tiedonhaulla tarkoitettiin TVT:n yhteydessä, ja kuvittelin sen olevan jotain tyyliin kirjaston kirjojen etsimistä kirjaston nettisivuilta. En osallistunut tiedonhankinnan opetukseen, mutta jos olisin ymmärtänyt kuinka tärkeä asia on kyseessä, olisin osallistunut.

TVT-ajokortin tiedonhankintaosion tehtävistä haastateltavat kertoivat, että kun ne eivät liittyneet millään tavalla omaan opiskeluun, ne eivät jääneet kovin hyvin mieleen. Osan mielestä tehtävien vastaukset löytyivät liian helposti, jopa suoraan samalta sivulta. Omiin opiskelutehtäviin liittyvät tiedonhankintatehtävät motivoisivat paremmin, samalla tulisi ai- neopintoihin liittyviä tehtäviä tehdä. Myös tiedonhankinnan tärkeys tulisi helpommin ymmärretyksi.

Kolmessa haastatteluryhmässä haastateltavat toivoivat tiedonhankinnan kertausta ja toistoa. Aivan opintojen alussa olevasta kurssista ei välttämättä muistettu paljoakaan opintojen edetessä. Tiedonhankinnan taitojen oppiminen koettiin pitkäaikaiseksi proses- siksi, jota on syytä kerrata ja syventää.

Oppimismenetelmistä kysyttäessä kaikissa neljässä haastatteluryhmässä mainittiin yhteisöllinen oppiminen, työpajat ja tuutorien opastus. Toivottiin oman tieteenalan yhteisöllisiä opetustapahtumia, samalla uudet opiskelijat tutustuisivat opiskelijakavereihinsa. Tiedekuntakohtaisissa opetustapahtumissa voidaan keskittyä juuri sen tieteenalan tiedonlähteisiin ja opiskelijat voivat opastaa toisiaan. Ohjaajiksi toivottiin kirjaston henkilökuntaa ja niin, että jokainen voisi tietokoneella tehdä omia tiedonhakuja. Yksi haastateltava tiivistä opetustoihveensa näin:

Työpajatyyppejä ja ryhmätyöskentelytyyppinen, toistaen ja oikeita ongelmia ratkoo.

Videoiden lisäämistä oppimateriaaliin toivottiin kahdessa haastatteluryhmässä. Videoiden toivottiin olevan lyhyitä ja informatiivisia. Muissa TVT-ajokortin osioissa esiintyy kuvitteellinen hahmo Raimo Keskivääntö. Yhdessä haastatteluryhmässä arveltiin kuvitteellisen hahmon keventävän tiedonhankinnan opetusmateriaalia, tosin se ei saisi olla liian lapsellinen. Pelillistämistä mainittiin kahdessa haastatteluryhmässä niin, ettei se saanut kannatusta opetusmateriaaliin. Kahdessa haastatteluryhmässä toivottiin kuitenkin monipuolisia oppimistapoja mahdollistavaa oppimateriaalia ja opetusta, niin että kukin voisi valita itselleen parhaiten sopivan.

Kolmessa haastatteluryhmässä mainittiin kandidivaiheeseen liittyvä tiedonhankinnan opetus positiivisessa valossa. Kun opetus tuossa vaiheessa liittyy tiiviisti omaan työhön, niin motivaatio on korkealla. Monessa tiedekunnassa juuri tuohon vaiheeseen liittyy tiedonhankinnan opetusta.

Kolmessa haastatteluryhmässä tuli esille myös se, että elektronisen aineiston käyttö on vaikeaa tai että siihen toivotaan lisäkoulutusta. Ainakin yhdessä haastattelussa mainittiin, että painettuja kirjoja opitaan hakemaan jo lukiossa, mutta e-aineistojen käytössä on epävarmuutta myös pidemmälle opiskelleilla. Yksi haastatelluista kertoi, miten oli oppinut käyttämään Ebraryn e-kirjoja tiedonhankinnan lähikoulutuksessa.

Opiskelijat kokivat, että opettajat eivät olleet ”mainostaneet” kirjastoa ja sen palveluita. Osalle oli jäänyt tunne, että pitäisi selvittää omillaan tai opiskelukavereiden avulla tehtävistä, joihin tarvittiin tiedonhankintaa. Eräessä haastattelussa todettiin, että opiskelutehtävien tiedonhankinta on välillä kuin ”opetetaan lapsi uimaan heittämällä se järveen”. Yksi haastateltava esitti toiveen, että voisiko yliopiston opettajia muistuttaa, että heidän pitäisi patistaa opiskelijoita enemmän kirjastoon ja sen palveluiden piiriin.

Haastatteluissa kysyttiin, mainostaako kirjasto riittävästi palveluitaan ja ovatko opiskelijat saaneet tietoa esimerkiksi kirjaston järjestämistä kursseista. Kahdessa ryhmässä ei oltu saatu tietoa, ainakaan riittävästi, kirjaston kursseista. Myös tiedotuksen monipuolistamista ja tiedotuskanavien lisäämistä toivottiin. Yksi haastateltava sanoi, että hänen tiedekunnassaan tietoa kirjaston järjestämistä kursseista tulee sähköpostilla.

Kahdessa haastatteluryhmässä oltiin sitä mieltä, ettei ollut luontevaa ottaa yhteyttä kirjastoon ja kirjaston henkilökuntaan, jos opiskelijoilla oli ongelmia opiskelutehtävien tiedonhankinnan kanssa. Yksi haastateltava kertoi ensimmäisenä tulevan mieleen ottaa yhteyttä opettajaan tällaisessa tilanteessa. Osa haastatelluista oli kysynyt ongelmatilanteissa neuvoa kirjastosta ja ollut tyytyväinen saamaansa apuun.

6 YHTEENVETOA JA POHDINTAA

Tällä tarkastelulla etsittiin tietoa siitä, miten Helsingin yliopiston TVT-ajokorttikoulutuksen tiedonhankinnan osio vastaa opiskelijoiden tarpeisiin, ja millä tavoin opintojaksoa voitaisiin kehittää. Kokemuksia TVT-ajokortin tiedonhankinnan osiosta tutkittiin etsimällä vastauksia seuraaviin kysymyksiin: mitä opiskelijoille jäi mieleen tiedonhankinnan koulutuksesta? Palasivatko he koulutusmateriaaleihin myöhemmin? Millainen koulutuksen pitäisi olla, että opiskelija oppisi tehokkaasti informaatiolukutaitoja? Ryhmähaastatteluissa keskusteltiin mm. tiedonhankinnan tärkeydestä ja oppimisesta sekä siitä, millä tavoin opetusta voisi kehittää.

Sähköposti, joka sisälsi saateen kyselytutkimukseen, lähetettiin Helsingin yliopiston opiskelijoiden postituslistoille niin, että se meni noin 18 000 opiskelijalle. Kyselytutkimukseen vastasi 248 opiskelijaa ja ryhmähaastatteluihin osallistui 11 opiskelijaa. Kyselyn vastausprosentti (1,4) oli alhainen. Toisaalta vastausten määrä on sen verran suuri, että niistä voidaan tehdä joitakin johtopäätöksiä. Kyselyn vastaajien määrää yritettiin nostaa elokuvalippuarvonnalla ja mainostamalla. Haastatteluissa osallistujat suhtautuivat tutkimukseen myönteisesti ja osa jopa innostuneesti.

Tiedonhankintaosioista oli jäänyt opiskelijoiden mieleen hyvin vaihtelevasti osion eri sisältöjä. Osa vastaajista sekoitti keskenään tiedonhankintaosion ja koko TVT-ajokorttikoulutuksen. Osa muisti tiedonhankinnan keskeisiä asioita, kuten tiedonhankinnan vaiheet, hakujen suunnittelu, Boolean operaattorit, tietokannat, kirjaston käyttäminen jne. Tiedonhankinnan osion olisi hyvä erottua nykyistä selvemmin TVT-ajokorttikoulutuksessa. Tiedonhankinnan osuus pitäisi olla paremmin esillä jo ennen koulutukseen osallistumista, jotta opiskelijat ymmärtäisivät paremmin kokonaisuuden sisältävän muutakin kuin tietotekniikkaa.

Osa opiskelijoista oli palannut koulutusmateriaaleihin ja pitänyt niitä hyödyllisinä. Vastausten perusteella materiaaleja pidettiin hyvänä kokonaisuutena. Toisaalta niitä ei löydetty tai muistettu hyödyntää tiedonhankinnan ongelmassa myöhemmin. Materiaaleja voisi mainostaa enemmän, jotta hyödyllinen aineisto pääsisi paremmin esille.

Materiaaleihin toivottiin enemmän videoita, jotka olisivat lyhyitä ja informatiivisia. Kyselyssä tuli esiin joitakin kekseliäitä ehdotuksia, esimerkiksi ehdotus yliopiston omasta tiedonhankinnan kanavasta YouTubessa. KELA hyödyntää onnistuneesti ohjevideoita

YouTubessa (Keski-Heikkilä 2016, 10-11). Osa haastatelluista kertoi mieluummin lukevansa tekstiä kuin katselevansa videoita, eli kirjalliset ohjeet koettiin edelleen myös hyödyllisiksi. Aineiston pelillistäminen sen sijaan ei saanut suurta kannatusta haastatteluissa, sitä kannatettiin enemmän kyselytutkimuksessa. Pelillistämisen arvellaan kuitenkin auttavan esimerkiksi opiskelijoiden motivoinnissa (Miettinen 2015, 31). Toisaalta pelillistämistä ei avattu tutkimukseen osallistuneille, mikä saattoi vaikuttaa vastauksiin. TVT-ajokortin muissa osioissa esiintyy kuvitteellinen hahmo Raimo Keskivääntö. Ryhmähaastatteluissa kysyttiin, voisiko tämä hahmo esiintyä myös tiedonhankinnan osiossa. Osa piti sitä lapsellisena, joidenkin mielestä hahmo keventäisi materiaalia ja oppimista.

Tiedonhankinnan koulutukseen sisältyvät tehtävät olisivat hyödyllisempiä, jos ne liittyisivät omiin opintoihin. Kuten informaatiolukutaitoon liittyvässä kirjallisuudessakin mainitaan, informaatiolukutaidon opettamisen ja aihesisältöjen yhdistäminen takaa parhaimman tuloksen. Esimerkiksi johonkin meneillään olevaan kurssiin liittyvien tehtävien ratkominen motivoisi ja hyödyttäisi opiskelijaa. Samalla olisi helpompi ymmärtää tiedonhankinnan tarpeellisuus, ja miksi sitä opetetaan ja opiskellaan. Useampi tutkimukseen osallistunut harmitteli, ettei ollut aivan opintojen alussa ymmärtänyt, mihin tarvitsee tiedonhankintaa.

Myöhempiä tiedonhankinnan opetuksia, esimerkiksi kandiseminaareja, keuhuttiin haastatteluissa hyödyllisinä. Niissä hyödynnetäänkin sitä, että kukin tiedonhankkija voi hakea juuri omaan opiskeluunsa liittyvää aineistoa. Kyselyssä eräs vastaaja kertoi:

Hyödyllistä oli, että meillä oli kandiseminaarikurssilla yks kerta, että kirjaston työntekijä opetti käyttämään meidän alan tärkeimpiä tietokantoja, lähinnä näytti mistä niihin pääsee Helka-nettisivuilta ja lupasi auttaa jos ikinä tulee jotain tiedonhankintaongelmia.

TVT-ajokortin suoritusajankohtaa, ensimmäistä opiskeluvuotta, opiskelijat pitivät hyvänä. Toisaalta aivan ensimmäisen vuoden alussa tulee paljon uutta asiaa, josta kaikki ei jää mieleen. Haastatteluissa toivottiin, että TVT-ajokortti olisi ensimmäisenä vuonna opintojen jo päästyä alkuun, silloin tiedonhankinnan tärkeys voisi tulla paremmin ymmärretyksi.

Kirjaston järjestämistä tiedonhankinnan koulutuksista tiedettiin vaihtelevasti. Niistä toivottiin lisää tiedotusta viestinnän eri foorumeilla.

Useimmat tutkimukseen osallistuneista opiskelijoista eivät olleet saaneet opettajilta suositusta kääntyä kirjaston puoleen tiedonhankinnan ongelmassa. Opettaja voisi aktivoida kertomaan kirjaston palveluista ja tiedonhankinnan opetuksesta.

Opetus saisi olla yhteisöllistä, pienryhmätyyppistä, työpajatyypistä ja opetusmenetelmiä monenlaisia erilaisille oppijoille. Koulutuksien kieli saisi olla yksinkertaista sisältäen vähemmän kirjastoalan oudoiksi koettuja termejä.

Elektronisen aineiston käytön opetusta toivottiin lisää, koska monilla on vaikeuksia e-aineistojen käytössä. Aineistojen käytön opastukseen toivottiin esimerkiksi säännöllisesti järjestettäviä työpajoja, joissa voisi olla erilaisia teemoja. Opiskelijat haluavat itse päästä kokeilemaan erilaisia tietokantoja ja miten niistä haetaan. Toisaalta, jos jotakin systeemiä ei käytä säännöllisesti, sen käyttötaidot unohtuvat – tarvitaan kertausta. Haastatteluihin osallistuneet opiskelijat ymmärsivät hyvin, että informaatiolukutaidon opiskelu on prosessi, ei kertaluonteinen oppimistapahtuma.

Kyselytutkimuksen muusta osiosta nousi esille, että suurin osa vastanneista piti tiedonhankintataitojaan erittäin hyvinä, hyvinä tai keskitasoisina ennen TVT-ajokortin suorittamista. Ehkä osittain sen vuoksi vain noin 20 % kyselyyn vastanneista oli osallistunut tiedonhankintaosion lähiopetukseen. Niistä, jotka eivät olleet osallistuneet lähiopetukseen, noin 55 % valitsi syyksi, että osasi riittävän hyvin tiedonhankintaa ilman lähiopetusta.

Oppimistavoitteista

- Osaan käyttää HY:n kirjaston palveluita ja hakea tietoa eri lähteistä ja Tunnen erilaisia hakutekniikoita, joiden avulla voin tehostaa työskentelyäni, tunsin saavutaneensa erittäin hyvin, hyvin tai keskitasoisesti suurin osa vastanneista.
- Sen sijaan tekijänoikeudet tuntuivat jääneen vieraammiksi. Väittämään Tekijänoikeuksiin liittyvät perusteet tulivat minulle tutuiksi, vastasi noin 16 %, että ne tulivat tutuiksi erittäin huonosti tai huonosti. Reilu 5 % ei ottanut kantaa kysymykseen.

TVT-ajokortin tiedonhankinnan osiota pidetään tarkastelun mukaan hyvänä pakettina, mutta sitä ei välttämättä osata hyödyntää täysimääräisesti, ja aivan opiskelujen alussa tiedonhankinnan opiskelun tärkeys ei ole opiskelijoille vielä selvillä. Vuosittain yli 2000 uudelle opiskelijalle järjestettävä tiedonhankinnan opetuspaketti on iso projekti Helsingin yliopiston kirjastolle. Sillä, kuten muillakin suomalaisilla yliopistokirjastoilla, on kuitenkin

vankka pohja tiedonhankinnan ja informaatiolukutaitojen opetuksessa. Sen kehittämistä jatketaan opiskelijoiden oppimisen hyväksi.

Pohdintaa

Haastatteluiden aika osui lukukauden 2016 loppuun. Melkein puolet haastatelluista valikoitui Humanistisesta tiedekunnasta. Haastateltavia olisi ehkä saatu enemmän ja eri tiedekunnista, jos haastattelut olisi voitu tehdä jo aiemmin keväällä. Siten olisi saatu monipuolisempi kuva eri tiedekunnista. Sen sijaan opintojen eri vaiheissa olevia haastateltavia saatiin tasaisesti. Kysely olisi voitu toteuttaa myös ruotsin ja englannin kielillä, ja haastattelut myös englannin kielellä, mutta se olisi vaatinut suurempaa panostusta tarkastelun tekemiseksi. Ruotsinkielisten ja ulkomaisten opiskelijoiden haastatteluilla olisi ehkä voitu saada entistä monipuolisempi kuva tiedonhankinnan opiskeluun liittyvistä asioista.

Kyselytutkimuksen tekemisessä korostetaan tutkittavan aiheen hyvää tuntemusta. Olimme voineet tutustua aiheeseen vielä perusteellisemmin ennen kyselyn kirjoittamista, tämä olisi tarkentanut tekemiämme kysymyksiä sekä kyselyssä että haastatteluissa. Oma ensikertalaisuus tutkimuksen teossa vaikutti mm. projektin sujuvuuteen. Esimerkiksi saatekirje kyselytutkimukseen olisi pitänyt muotoilla yksityiskohtaisemmin. Kyselytutkimus ja haastattelut onnistuivat kuitenkin kokonaisuutena hyvin. Jatkotarkastelun aiheita voisivat olla esimerkiksi kokemukset tuutorikoulutuksista ja uusien informaatiokehyksien käyttöönoton jälkeen tehty vertailu nykytilanteeseen.

Teimme opinnäytetyömme ryhmätöinä. Se on itsessään oppimisprosessi ja projekti, jossa viestinnällä on suuri merkitys. Viestinnän välineitä olivat dokumenttien työstäminen pilvipalvelussa, sähköposti, puhelin ja kasvokkain työskentely. Työstimme opinnäytetyötä yhteisissä tapaamisissa, jotka koimme hyödyllisinä. Yhdessä keskustellen ajatukset selkiytyivät ja asiat avautuivat paremmin. Haasteena oli projektin aikataulutus. Toinen meistä työskentelee HY:n kirjastossa, toinen ei, joten saimme näkökulmaa sekä organisaation sisältä että ulkopuolelta - tämän koimme hedelmälliseksi.

Tarkastelumme on keväältä 2016. Helsingin yliopiston koulutusohjelmat uudistuvat vuonna 2017. Myös TVT-ajokorttikoulutusta kehitetään vastaamaan paremmin opiskelijoiden tarpeita. Toivomme tämän tarkastelun olevan hyödyksi siinä kehitystyössä.

LÄHTEET

Alamettälä, T & Sormunen, E. 2015. Opettajien käytännöt informaatiolukutaidon opettamisessa. Teoksessa Ropo, E.; Sormunen, E. & Heinström, J. (toim.) Identiteetistä informaatiolukutaitoon : tavoitteena itsenäinen ja yhteisöllinen oppija. Tampere: Tampere University Press, 276-303.

Alexandersson, M. & Limberg, L. 2003. Constructing meaning through information artefacts. *New Review of Information Behaviour Research*. Vol 4, No 1, 17-30.

Alexandersson, M. & Limberg, L. 2012. Changing conditions for information use and learning in Swedish schools. *Human IT*. Vol 11, No 2, 131-154. <[http:// www.hb.se/bhs/ith/2-11/mall.pdf](http://www.hb.se/bhs/ith/2-11/mall.pdf)>. Luettu 8.12.2014.

Badke, W. 2010. Why information literacy is invisible? *Communications in Information Literacy*. Vol. 4, Issue 2, 129-141. Viitattu 25.9.2016 <http://www.comminfolit.org/index.php?journal=cil&page=article&op=view&path%5B%5D=Vol4-2010PER3&path%5B%5D=119>.

Fowler, M-A. 2007. Information Literacy Concepts: Definition. In *Information Literacy and the Academic Library*. Viitattu 18.3.2007 URL: http://www.slais.ubc.ca/courses/libr500/03-04-wt2/www/M_Fowler/definitions.htm.

Hakala, H. & Lahtinen, H. 2014. Informaatiolukutaidon monet kasvot. *Signum* 1/2014, 7-12.

Hakkarainen, K.; Lonka, K. & Lipponen, L. 2005. *Tutkiva oppiminen : järki, tunteet ja kulttuuri oppimisen sytyttäjänä*. Helsinki: WSOY.

Helminen, P. 2007. Ensimmäisen vuoden opiskelijan informaatiolukutaidon perusvalmiudet – Helsingin yliopiston tvt-ajokortti. Teoksessa Nevgi, A. (toim.) Informaatiolukutaito yliopisto-opetuksessa. Helsinki: Palmenia. 183-196.

Helminen, P. & Ruhanen, T. 2010. Informaatiolukutaito opiskelijan, opettajan ja tutkijan perustaidoksi. Teoksessa Sinikara, K., Forsman, M., Karppinen I., Lammi P. (toim.) *Rajapinnassa : uusi Helsingin yliopiston kirjasto*. Viitattu 29.9.2016 <http://www.helsinki.fi/kirjasto/julkaisut>.

Helsingin yliopisto 2016a. TVT-ajokortti. Viitattu 8.5.2016 <https://www.helsinki.fi/fi/tvt-ajokortti>.

Helsingin yliopisto 2016b. TVT-ajokortti, oppimistavoitteet. Viitattu 5.11.2016 <https://www.helsinki.fi/fi/tvt-ajokortti/oppimistavoitteet>.

Helsingin yliopisto 2016c. TVT-ajokortti, suoritusohjeet. Viitattu 5.11.2016 <http://blogs.helsinki.fi/tvt-ajokortti/suoritusohjeet/>.

Helsingin yliopisto 2004d. Informaatiolukutaito. Viitattu 9.10.2016 <http://www.helsinki.fi/infolukutaito/ILopetus/IL-OPS.html>.

Helsingin yliopisto 2016e. Strategia 2017-2020. Viitattu 1.10.2016 <https://www.helsinki.fi/fi/yliopisto/strategia-ja-johtaminen/strategia-2017-2020#section-11934>.

Helsingin yliopisto 2016f. TVT-ajokortti. Viitattu 6.11.2016 <https://www.helsinki.fi/fi/tvt-ajokortti>.

Helsingin yliopisto 2016g. TVT-ajokortin oppimateriaali. Viitattu 17.10.2016 <http://blogs.helsinki.fi/tvt-ajokortti/4-tiedonhankinta/4-1-tiedonhankinnan-suunnittelu/tiedonhankinnan-vaiheet/>.

Helsingin yliopisto 2016h. TVT-ajokortti, tiedonhankinta. Viitattu 6.11.2016 <http://blogs.helsinki.fi/tvt-ajokortti/4-tiedonhankinta/>.

Helsingin yliopisto 2016i. TVT-ajokortti, tiedonhankinta. Viitattu 6.11.2016 <http://blogs.helsinki.fi/tvt-ajokortti/4-tiedonhankinta/>.

- Helsingin yliopisto 2016j. TVT–ajokortti. Viitattu 8.5.2016 <https://www.helsinki.fi/fi/tvt-ajokortti>.
- Helsingin yliopisto 2016k. Katsaus vuoteen 2015. Viitattu 19.7.2016 https://www.helsinki.fi/sites/default/files/atoms/files/katsaus_vuoteen_2015_helsingin_yliopisto.pdf.
- Helsingin yliopiston kirjasto 2016a. The ACRL Information Literacy Framework for Higher Education – Informaatiolukutaidon kehykset: Kehykset (6). Viitattu 19.10.2016 <http://libraryguides.helsinki.fi/ILframes/kehykset>.
- Helsingin yliopiston kirjasto 2016b. Koulutukset. Viitattu 26.10.2016 <http://www.helsinki.fi/kirjasto/fi/avuksi/koulutus/>.
- Helsingin yliopiston kirjasto 2016c. Librarynews. Viitattu 22.10.2016 <http://blogs.helsinki.fi/librarynews/2016/05/12/tuutori-feat-kirjasto-uudistetussa-koulutuksessa-tahdataan-aitoon-yhteistyohon/>.
- Helsingin yliopiston kirjasto 2016d. Kirjaston toiminta. Viitattu 3.8.2016 <http://www.helsinki.fi/kirjasto/fi/yhteystiedot/kirjaston-toiminta/>.
- Helsingin yliopiston Opiskelijakirjasto 2006. Informaatiolukutaidon osaamistavoitteet yliopisto- ja korkeakouluopetuksessa. Viitattu 28.8.2016 <http://www.helsinki.fi/infolukutaito/LOpetus/osaa-mistavoitteet.htm>.
- Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2006. Tutki ja kirjoita. 12. Painos. Helsinki: Tammi.
- Hugonnier, B. 2007. Globalization and Education. Can the World Meet the Challenge? In Suárez-Orozco, M. (ed.) Learning in the global era : International Perspectives on Globalization and Education. London: University of California Press, 137-157.
- Kallio, J. 2016. Opettamisen vallankumous : opettajasta elinikäisen oppimisen valmentajaksi. Helsinki: Tietosanoma.
- Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä : kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. [Jyväskylä]: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kananen, J. 2015. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas : miten kirjoitan kehittämistutkimuksen vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Keski-Heikkilä, S. 2016. Kun videosta tuli hitti. Tietoasiantuntija 1/2016, 10-11.
- Kiili, C. & Laurinen, L. 2015. Lukiolaiset yksilöllisinä ja yhteisöllisinä internetlukijoina. Teoksessa Ropo, E.; Sormunen, E. & Heinström, J. (toim.) Identiteetistä informaatiolukutaitoon : tavoitteena itsenäinen ja yhteisöllinen oppija. Tampere: Tampere University Press, 255-275.
- Kiili, C.; Mäkinen, M. & Coiro, J. 2013. Rethinking academic literacies: Designing multifaceted academic literacy experiences for pre-service teachers. Journal of Adolescent & Adult Literacy. Vol. 57, No 3, 223-232.
- Kuhlthau, C.C. 2004. Seeking Meaning : a Process to Library and Information Services. Westport (Conn.): Libraries Unlimited.
- Kuhlthau, C.C.; Maniotes, L.K. & Caspari, A.K. 2015. Guided Inquiry : Learning in the 21st Century. Santa Barbara (Calif.): Libraries Unlimited.
- Lehto, A. 2007. Informaatiolukutaidon opetuksen kehittäminen Suomen yliopistokirjastoissa : case informaatiolukutaidon opintosuunnitelma –hanke. Teoksessa Nevgi, A. (toim.) Informaatiolukutaito yliopisto-opetuksessa. Helsinki: Palmenia. 109-126.

- Limberg, L. 1999. Experiencing information seeking and learning : a study of interaction between two phenomena. *Information Research*. Vol 5, No 1. <http://information.net/ir/5-1/paper68.html>. Luettu 8.12.2014.
- Limberg, L.; Alexandersson, M.; Lantz-Andersson, A. & Folkesson, L. 2008. What matters? Shaping meaningful learning through teaching information literacy. Vol 58, No 2, 82-91.
- Metsämuuronen, J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. 3. uudistettu painos. Helsinki: International Methelp.
- Miettinen, M. 2015. ECIL 2015 : Informaatiolukutaidon uusia tuulia etsimässä. *Tietoasiantuntija* 5/2015, 30-31.
- Nevgi, A. (toim.) 2007. Informaatiolukutaito yliopisto-opetuksessa. Helsinki: Palmenia.
- Nikander, E. 2015. Maailmankansalaisuuden ja identiteetin suhteen tarkastelua. Teoksessa Ropo, E.; Sormunen, E. & Heinström, J. (toim.) *Identiteetistä informaatiolukutaitoon : tavoitteena itsenäinen ja yhteisöllinen oppija*. Tampere: Tampere University Press, 118-138.
- Opetushallitus 2016a. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Viitattu 28.8.2016 <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tekstikappale/426528>.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016. Unescon ohjelma ja budjetti, sekä keskipitkän aikavälin strategia. Viitattu 15.10.2016 http://www.minedu.fi/OPM/Kansainvaelliset_asiat/kansainvaelliset_ja_erjestoet/unesco/ohjelmajastrategia?lang=fi.
- Opiskelijakirjasto 2007. Association of College and Research Libraries 2000. Informaatiolukutaidon osaamistavoitteet yliopisto- ja korkeakouluopetuksessa. Viitattu 6.9.2016 <http://www.helsinki.fi/infolukutaito/LOpetus/osaamistavoitteet.htm>.
- Ropo, E.; Sormunen, E. & Heinström, J. (toim.) 2015. *Identiteetistä informaatiolukutaitoon : tavoitteena itsenäinen ja yhteisöllinen oppija*. Tampere: Tampere University Press.
- Salminen, T.; Marttunen, M. & Laurinen, L. 2012. Argumentation in secondary school students' structured and unstructured chat discussions. *Journal of Educational Computing Research*. Vol. 47, No 2, 175-208.
- Sinko, P. (2013). Monilukutaidot. YouTube. Viitattu 9.9.2016 <https://www.youtube.com/watch?v=mql5gCoylVw>.
- Sormunen, E. & Heinström, J. 2015. Informaatiolukutaito ja sen opettaminen lukioissa. Teoksessa Ropo, E.; Sormunen, E. & Heinström, J. (toim.) *Identiteetistä informaatiolukutaitoon : tavoitteena itsenäinen ja yhteisöllinen oppija*. Tampere: Tampere University Press, 165-174.
- Suárez-Orozco, M. & Sattin, C. 2007. Introduction: Learning in the Global Era. In Suárez-Orozco, M. (ed.) *Learning in the global era International Perspectives on Globalization and Education*. London: University of California Press, 1-43.
- Suomen kuntaliitto 2015. *Sivistyksen suunta 2025 : Kuntaliiton sivistyspoliittinen ohjelma*. Helsinki: Suomen kuntaliitto. Saatavissa myös <http://www.kirjastot.fi/sites/default/files/ancmt/sivistyksensuunta2025ebook.pdf>.
- Syvälähti, K. & Asplund, J. 2015. Kansainväliset informaatiolukutaidon osaamistavoitteet muutuivat – mitä, miksi ja miten? *Signum*. No 2, 9-13.
- Tanni, M. 2015. Opettajaharjoittelijoiden käsityksiä informaatiolukutaidon opettamisesta. Teoksessa Ropo, E.; Sormunen, E. & Heinström, J. (toim.) *Identiteetistä informaatiolukutaitoon : tavoitteena itsenäinen ja yhteisöllinen oppija*. Tampere: Tampere University Press, 304-320.

Tilastokeskus 2016. Tietoa tilastoista. Elinikäinen oppiminen. Viitattu 2.10.2016 http://www.stat.fi/meta/kas/elinikai_oppim.html.

Valli, R. 2010. Mitä numerot kertovat?, Teoksessa Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II : näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 222-235.

Vastamäki, J. 2015. Kyselylomaketutkimus: tutkimusasetelman ja mittareiden valinta. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin. 1, Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 121-132.

Webber, S. & Johnston, B. 2013. Transforming Information Literacy for Higher Education in the 21st Century: A Life Long Learning Approach. In Hepworth, M. & Walton, G. (ed.) Developing People's Information Capabilities (Library and Information Science, Volume 8), Emerald Group Publishing Limited, 15-30.

Vehkalahti, K. 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. (Helsinki): Finn Lectura.

Vehviläinen, S.; Pyhältö, K.; Lindblom-Ylänne, S.; Löfström, E.; Nevgi, A. & Kaartinen-Koutaniemi, M. 2011. Tieteellisten työprosessien ohjaus. Teoksessa Lindblom-Ylänne, S. & Nevgi, A. (toim.) Yliopisto-opettajan käsikirja. Helsinki: WSOYpro, 334-371.

Woolwine, D.E. 2010. Generic versus discipline-specific skills. In Lloyd, A. & Talja, S. (ed.) Practising Information Literacy: Bringing theories of learning, practice and information literacy together. Cambridge: Woodhead, 169-188.

Tiina Alam
Kirsti Häkli
AKITIS14

Kyselytutkimuksen kysymyksiä ja vastauksia

1

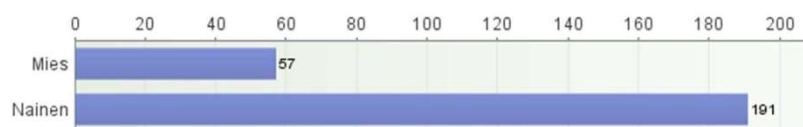
15.11.2016

Kysely opiskelijoille TVT-ajokortin tiedonhankintaosion hyödyllisyydestä Helsingin yliopiston opiskelijoille

Verkkokyselyn taustakysymykset ja kysymykset ja vastaukset nrot 1-5, 7-8, 10-15 ja 19

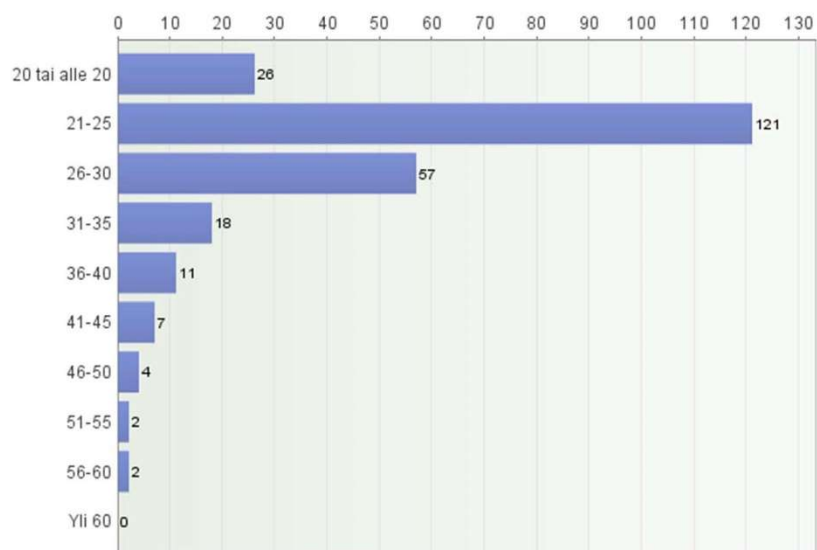
20. Sukupuoli

Vastaajien määrä: 248

21. Ikä

Vastaajien määrä: 248

Tiina Alam
Kirsti Häkli
AKITIS14

Kyselytutkimuksen kysymyksiä ja vastauksia

2

15.11.2016

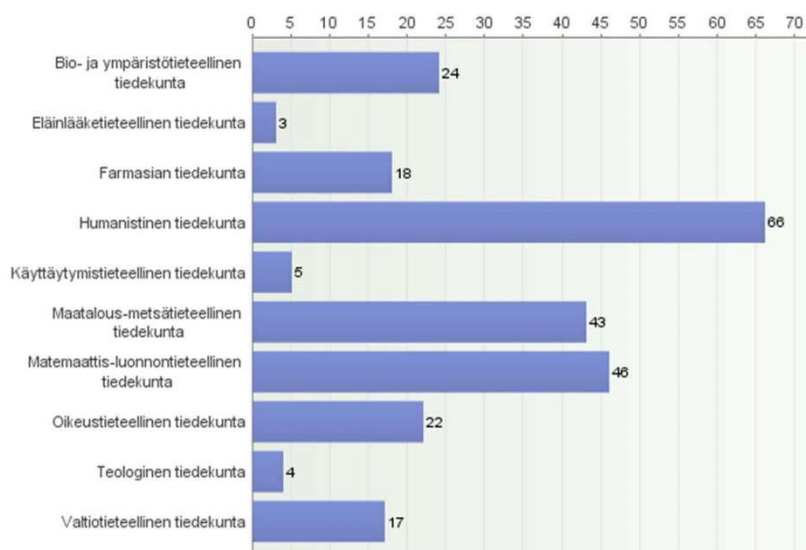
22. Opintojen vaihe

Vastaajien määrä: 248

23. Tiedekunta

Vastaajien määrä: 248

Tiina Alam
Kirsti Häkli
AKITIS14

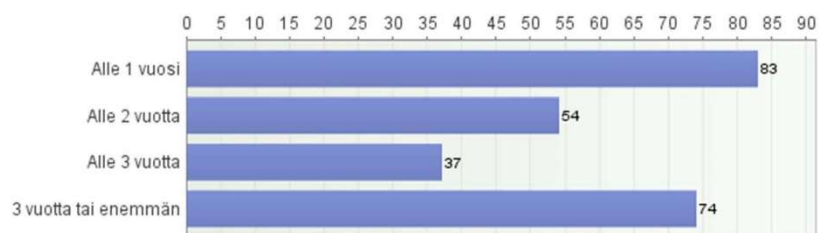
Kyselytutkimuksen kysymyksiä ja vastauksia

3

15.11.2016

1. Kuinka pitkä aika on TVT-ajokorttisi suorittamisesta?

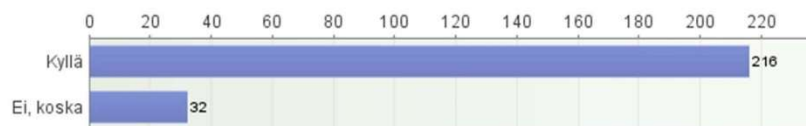
Vastaajien määrä: 248

Kuvio x. Kyselytutkimuksen kysymys numero 1

2. Onko TVT-ajokorttikoulutuksen tiedonhankintaosion ajoitus opintojen alkuvaiheessa mielestäsi oikea?

Vastaajien määrä: 248

Kuvio x. Kyselytutkimuksen kysymys numero 2

Toisessa kysymyksessä kysyttiin, onko TVT-ajokorttikoulutuksen tiedonhankintaosion ajoitus opintojen alkuvaiheessa vastaajan mielestä oikea. Vastaajista 216 oli sitä mieltä, että ajoitus oli oikea. 32 henkilöä vastasi, että ajoitus ei ollut oikea, koska

- tiedonhankinnan opetuksesta on eniten hyötyä vasta opintojen myöhemmässä vaiheessa.
- ensimmäisen vuoden opinnot painottuvat perusteisiin ja luentomonisteisiin.
- tiedonhankintaan liittyvät asiat unohtuvat, kun opetus on opintojen alkuvaiheessa. Vuoden kuluttua, kun tiedonhankinnan taitoja tarvitsee, ei asiasta muista mitään.
- tiedonhankinnan taidoissa ja tarpeissa on yksilöllisiä eroja.
- suurin hyöty tiedonhankinnan koulutuksesta on kandidaattivaiheessa.

Tiina Alam
Kirsti Häkli
AKITIS14

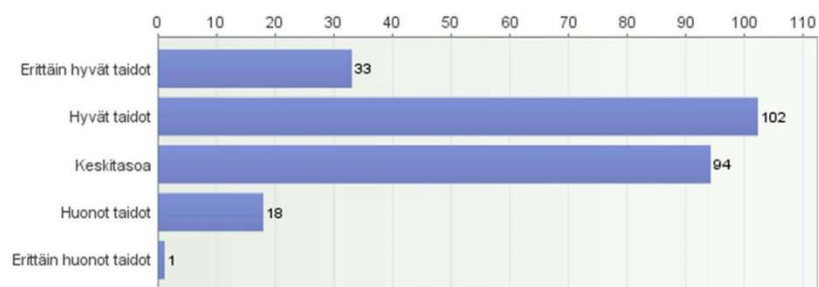
Kyselytutkimuksen kysymyksiä ja vastauksia

15.11.2016

4

3. Arvioi tiedonhankintataitosi ENNEN osallistumistasi TVT-ajokorttikurssille.

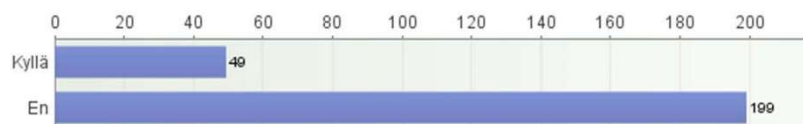
Vastaajien määrä: 248

Kuvio x. Kyselytutkimuksen kysymys numero 3

4. Osallistuitko TVT-ajokortin tiedonhankintaosion lähiopetukseen?

Vastaajien määrä: 248

Kuvio x. Kyselytutkimuksen kysymys numero 4

Tiina Alam
Kirsti Häkli
AKITIS14

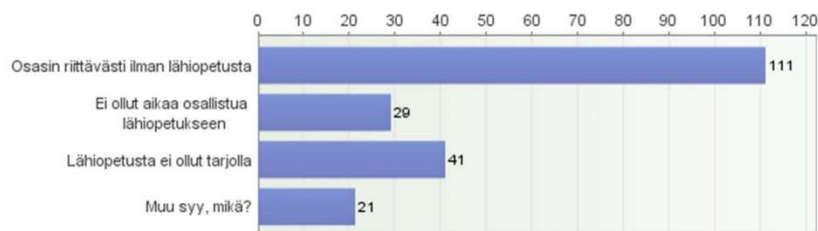
Kyselytutkimuksen kysymyksiä ja vastauksia

5

15.11.2016

5. Jos et osallistunut tiedonhankintaosion lähiopetukseen, miksi et osallistunut?

Vastaajien määrä: 202

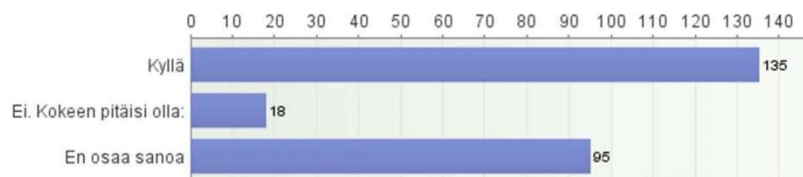
Kuvio x. Kyselytutkimuksen kysymys numero 5

Kysymyksessä numero 5. kysyttiin vastaajalta, että jos hän ei osallistunut tiedonhankintaosion lähiopetukseen, miksi hän ei osallistunut. Vastaajista 111 ilmoitti osanneensa riittävästi ilman lähiopetusta. 29 vastaajalla ei ollut aikaa osallistua lähiopetukseen. 41 kertoi, että lähiopetusta ei ollut tarjolla. 21 vastaajaa ilmoitti muun syyn, esimerkiksi:

- kurssin voi opiskella itsenäisesti verkossa
- vastaaja ei tiennyt oliko lähiopetusta tarjolla
- tiedonhankinnan asioita oli käsitelty jollakin kursilla aiemmin
- vastaaja ajatteli lähiopetuksen olevan tarpeetonta
- hän ei asunut paikkakunnalla
- vastaaja suoritti TVT-ajokortin spontaanisti kun kuuli, että tenttimahdollisuus on vartin päästä, ja muisti että se tarvitaan tutkintoon.

7. Testasiko TVT-ajokortin tiedonhankintaosion näyttökoe mielestäsi oikeita asioita?

Vastaajien määrä: 248

Kuvio x. Kyselytutkimuksen kysymys numero 7

Tiina Alam
Kirsti Häkli
AKITIS14

Kyselytutkimuksen kysymyksiä ja vastauksia

6

15.11.2016

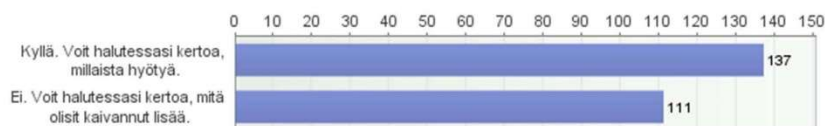
Kysymyksessä numero 7. kysyttiin, testasiko TVT-ajokortin tiedonhankintaosion näyttökoe vastaajan mielestä oikeita asioita. 135 henkilöä vastasi kysymykseen myöntävästi. 18 henkilöä oli sitä mieltä, että näyttökoe ei testannut oikeita asioita. 95 henkilöä ei osannut vastata kysymykseen.

Voi myös kertoa, minkälainen kokeen pitäisi olla. Vastattiin, että

- koe voisi keskittyä enemmän medialukutaitoon ja lähdekriittisyyteen
- se voisi olla soveltavampi ja sisältää harjoituksia, mistä voi poimia omia tarpeita vastaavia kirjoja, tieteellisiä artikkeleita yms.
- koe saisi olla vaikeampi.

8. Onko tiedonhankintaosion materiaaleista ollut Sinulle hyötyä opinnoissasi?

Vastaajien määrä: 248

Kuvio x. Kyselytutkimuksen kysymys numero 8

Kysymyksessä nro 8. kysyttiin, onko tiedonhankintaosion materiaaleista ollut vastaajalle hyötyä opinnoissa. 137 henkilöä kertoi niistä olleen hyötyä. Halutessaan voi kertoa, millaista hyötyä materiaaleista oli ollut. Kerrottiin, että

- oli helpompaa hakea tietoa ja materiaaleista oli saanut vinkkejä omiin tiedonhakuihin
- ilman materiaalia ei olisi osattu etsiä kattavaa määrää lähteitä kandiin tai graduun
- ymmärrettiin paremmin erilaisten hakukoneiden toimintaa ja oli opittu rajaamaan tiedonhakuja Boolean operaattoreilla
- ei tarvitse aina kääntyä henkilökunnan puoleen
-

Vastaajista 111 ilmoitti, että niistä ei ollut hänelle hyötyä. Voi myös kertoa, mitä olisi kaivannut lisää:

- Tietokantahakuja olisi voitu harjoittaa enemmän (ProQuest Databases, PubMed, Scopus).
- TVT:ssä käsitellyt asiat voitaisiin integroida johonkin kurssiin.
- Opintojen alussa suoritettuna kurssista ei muista mitään, eikä ole vielä mitään mihin rakentaisi oppimisensa.
 - Kaivattiin lähiopetusta, jota ei ollut tarjolla.

Tiina Alam
Kirsti Häkli
AKITIS14

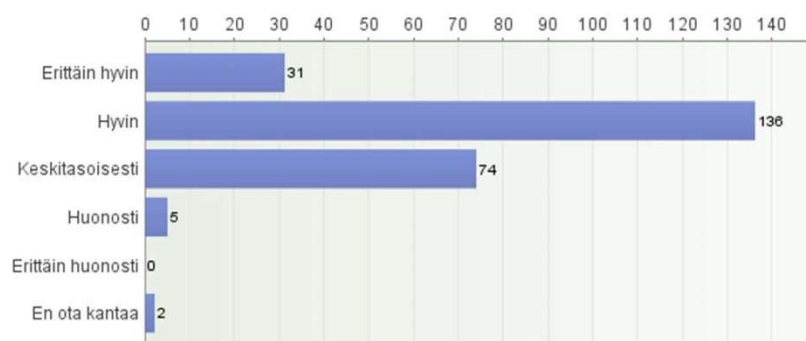
Kyselytutkimuksen kysymyksiä ja vastauksia

7

15.11.2016

10. Arvioi väittämä: Osaan käyttää HY:n kirjaston palveluita ja hakea tietoa eri lähteistä.

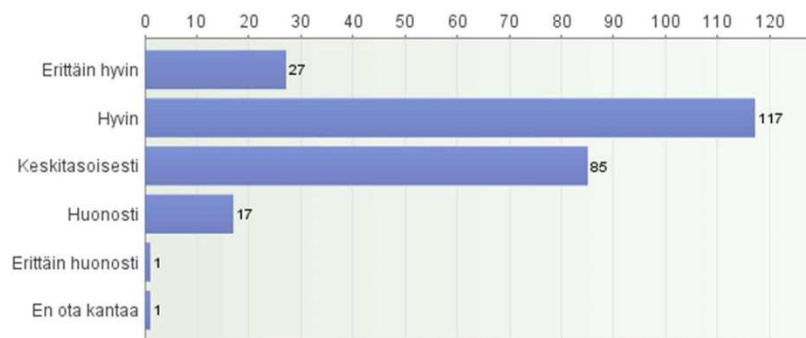
Vastaajien määrä: 248

Kuvio x. Kyselytutkimuksen kysymys numero 10

11. Arvioi väittämä: Tunnen erilaisia hakutekniikoita, joiden avulla voin tehostaa työskentelyäni.

Vastaajien määrä: 248

Kuvio x. Kyselytutkimuksen kysymys numero 11

Tiina Alam
Kirsti Häkli
AKITIS14

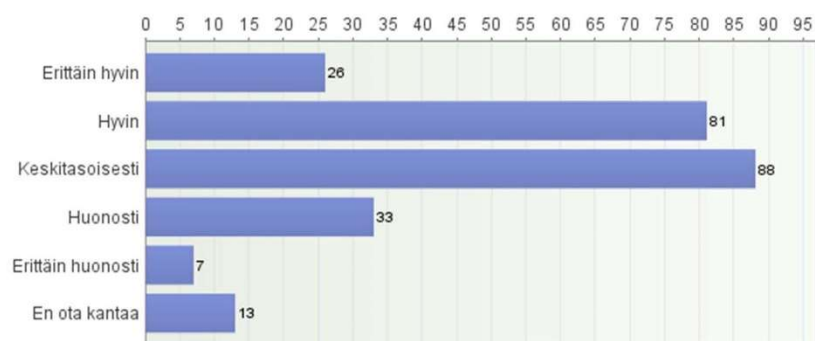
Kyselytutkimuksen kysymyksiä ja vastauksia

8

15.11.2016

12. Arvioi väittämä: Tekijänoikeuksiin liittyvät perusteet tulivat minulle tutuiksi.

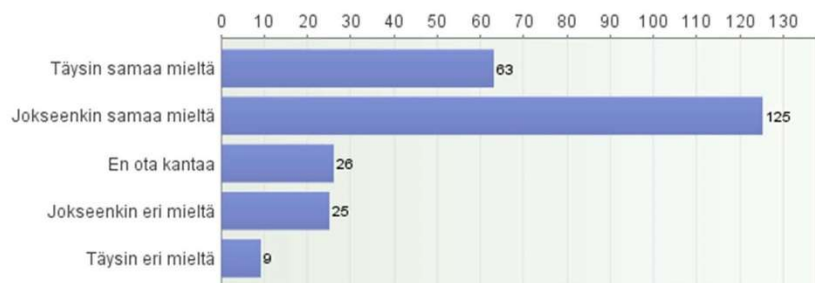
Vastaajien määrä: 248

Kuvio x. Kyselytutkimuksen kysymys numero 12

13. Arvioi väittämä: Panostin riittävästi oppiakseni vaaditut asiat.

Vastaajien määrä: 248

Kuvio x. Kyselytutkimuksen kysymys numero 13

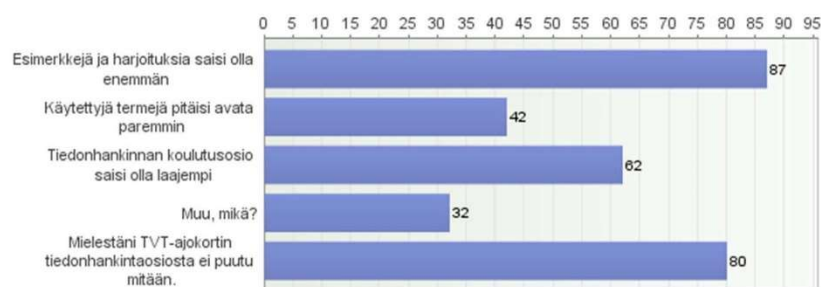
Tiina Alam
Kirsti Häkli
AKITIS14

Kyselytutkimuksen kysymyksiä ja vastauksia
15.11.2016

9

14. Mitä asioita TVT-ajokortin tiedonhankintaosiosta puuttuu?

Vastaajien määrä: 248

Kuvio x. Kyselytutkimuksen kysymys numero 14

Kysymyksessä numero 14. kysyttiin, mitä asioita TVT-ajokortin tiedonhankintaosiosta puuttuu. Vastaajista 87 oli sitä mieltä, että esimerkkejä ja harjoituksia saisi olla enemmän. 42 vastaajan mielestä käytettyjä termejä pitäisi avata paremmin. 62 vastaajaa toivoi, että tiedonhankinnan koulutusosio olisi laajempi. 80 vastaajan mielestä TVT-ajokortin tiedonhankintaosiosta ei puutu mitään.

32 henkilöä valitsi vaihtoehdon "muu, mikä?", jossa he kertoivat toiveitaan:

- Haluttiin haastavia käytännön esimerkkejä, jotka liittyvät omaan opintoalaan ja enemmän artikkelien ja tieteellisten julkaisujen hakujen harjoittelua.
- Pakollinen kertauskurssi esim. kahden vuoden kuluttua olisi tarpeellinen.
- Toivottiin, että eri tiedekuntien ja laitosten tarpeita otettaisiin enemmän huomioon.
- Tiedon hausta verkossa tulisi olla enemmän asiaa, tieteellistä tietoa voi hakea muualtakin kuin kirjaston sivuilta. Muut lähteet oli vain mainittu nimeltä.

Tiina Alam
Kirsti Häkli
AKITIS14

Kyselytutkimuksen kysymyksiä ja vastauksia
15.11.2016

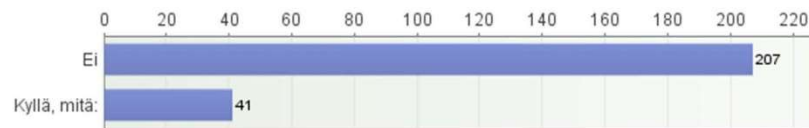
10

15. Voisiko TVT-ajokortin tiedonhankintaosiosta jättää jotakin pois?

Vastaajien määrä: 248

15. Voisiko TVT-ajokortin tiedonhankintaosiosta jättää jotakin pois?

Vastaajien määrä: 248

Kuvio x. Kyselytutkimuksen kysymys numero 15

Kysymyksessä numero 15. kysyttiin, voisiko TVT-ajokortin tiedonhankintaosiosta jättää jotakin pois. Vastaajista 207 oli sitä mieltä, että tiedonhankintaosiosta ei kannata jättää mitään pois. 41 henkilön mielestä osion asiat voisi tiivistää kevyemmäksi paketiksi.

TVT-ajokortin tiedonhankintaosioon liittyvä kysely Helsingin yliopiston opiskelijoille

Tämä on kysely Helsingin yliopiston opiskelijoille, jotka ovat suorittaneet [tiete- ja viestintäteknikan \(TVT\)-ajokortin](#). Kyselyllä tutkitaan sitä, miten tiedonhankintaosiota voisi edelleen kehittää opiskelijoiden tiedonhankintataitojen edistämiseksi.

Pakolliset kysymykset on merkitty tähdellä. Kysely on auki 13. - 29.4.2016.

Kyselyyn suorittavat kaksi Turun ammattikorkeakoulun Kirjasto- ja tietopalvelualan koulutusohjelman opiskelijaa. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja niitä ei käytetä muihin tarkoituksiin. Lisätietoja: tvtkysely@gmail.com.

Kyselyn lopuksi voit halutessasi osallistua arvontaan, jossa voit voittaa neljä Finnkinon elokuvallippua. Voit myös ilmoittautua TVT-ajokortin tiedonhankintaosiota koskevaan haastatteluun. Kaikki haastatteluun osallistuvat palkitaan.

1. Kuinka pitkä aika on TVT-ajokorttisi suorittamisesta? *

- Alle 1 vuosi
 Alle 2 vuotta
 Alle 3 vuotta
 3 vuotta tai enemmän

2. Onko TVT-ajokorttikoulutuksen tiedonhankintaosion ajoitus opintojen alkuvaiheessa mielestäsi oikea? *

- Kyllä
 Ei, koska

3. Arvioi tiedonhankintataitosi ENNEN osallistumistasi TVT-ajokorttikurssille. *

- Erittäin hyvät taidot
 Hyvät taidot
 Keskitasoa
 Huonot taidot
 Erittäin huonot taidot

4. Osallistuiko TVT-ajokortin tiedonhankintaosion lähiopetukseen? *

- Kyllä
 En

5. Jos et osallistunut tiedonhankintaosion lähiopetukseen, miksi et osallistunut? *

- Osasin riittävästi ilman lähiopetusta
 Ei ollut aikaa osallistua lähiopetukseen
 Lähiopetusta ei ollut tarjolla
 Muu syy:
 mikä?

6. Voit kertoa, mitä asioita TVT-ajokorttikoulutuksen tiedonhankintaosion jäännyt mieleen.

1.
 2.
 3.

7. Testasiko TVT-ajokortin tiedonhankintaosion näyttökoe mielestäsi oikeita asioita? *

- Kyllä
 Ei. Kokeen pitäisi olla:

- En osaa sanoa

8. Onko tiedonhankintaosion materiaaleista ollut Sinulle hyötyä opinnoissasi? *

- Kyllä. Voit halutessasi kertoa, millaista hyötyä. _____
- Ei. Voit halutessasi kertoa, mitä olisit kaivannut lisää. _____

9. Oletko palannut tiedonhankintaosion materiaaleihin myöhemmin? *

- Kyllä. Voit halutessasi jatkaa esimerkillä. _____
- En. Voit halutessasi kertoa, miksi et. _____

10. Arvioi väittämä: Osaan käyttää HY:n kirjaston palveluita ja hakea tietoa eri lähteistä. *

- Erittäin hyvin
- Hyvin
- Keskitasoisesti
- Huonosti
- Erittäin huonosti
- En ota kantaa

11. Arvioi väittämä: Tunnen erilaisia hakutekniikoita, joiden avulla voin tehostaa työskentelyäni. *

- Erittäin hyvin
- Hyvin
- Keskitasoisesti
- Huonosti
- Erittäin huonosti
- En ota kantaa

12. Arvioi väittämä: Tekijänoikeuksiin liittyvät perusteet tulivat minulle tutuiksi. *

- Erittäin hyvin
- Hyvin
- Keskitasoisesti
- Huonosti
- Erittäin huonosti
- En ota kantaa

13. Arvioi väittämä: Panostin riittävästi oppiakseni vaaditut asiat. *

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- En ota kantaa
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

14. Mitä asioita TVT-ajokortin tiedonhankintaosiosta puuttuu? *

- Esimerkkejä ja harjoituksia saisi olla enemmän
- Käytettyjä termejä pitäisi avata paremmin
- Tiedonhankinnan koulutusosio saisi olla laajempi
- Muu, mikä? _____
- Mielestäni TVT-ajokortin tiedonhankintaosiosta ei puutu mitään.

15. Voisiko TVT-ajokortin tiedonhankintaosiosta jäättää jotakin pois? *

Ei

Kyllä, mitä:

16. Millä tavoin mielestäsi tiedonhankinnan sisältöjä oppisi paremmin?

Pelillistämisellä

Yhteisöllisellä oppimisella (esimerkiksi opiskelijoiden yhteisillä opiskeluseisioilla, työpajoilla jne.)

Olisin kaivannut enemmän kirjastohenkilökunnan henkilökohtaista opastusta

Chatti-mahdollisuus kirjastohenkilökunnan kanssa kirjaston aukioloaikoina

Muulla tavoin,

miten?

17. Sopisiko pelillisyyys tai kuvitteelliset hahmot TVT-ajokortin tiedonhankintaosioon? *

Ei

Kyllä. Tuleeko mieleesi pelillisyyteen liittyviä ideoita? Kerro

niistä

En ota kantaa

18. Tiedonhankintaosioon on mahdollista lisätä aiheeseen liittyviä videoita. Sopisivatko ne mielestäsi opetusaineistoon?

*

Ei

Kyllä. Kerro millaisia videoita

toivoisit?

En ota kantaa

19. Sama on vapaa TVT-ajokortin tiedonhankintaosiosta

TVT-ajokortin tiedonhankintaosioon liittyvä kysely Helsingin yliopiston opiskelijoille

Tämä on kysely Helsingin yliopiston opiskelijoille, jotka ovat suorittaneet [tieto- ja viestintäteknikan \(TVT\) -ajokortin](#). Kyselyllä tutkitaan sitä, miten [tiedonhankintaosiota](#) voisi edelleen kehittää opiskelijoiden tiedonhankintataitojen edistämiseksi.

Pakolliset kysymykset on merkitty tähdellä. Kysely on auki 13. - 29.4.2016.

Kyselyn suorittavat kaksi Turun ammattikorkeakoulun Kirjasto- ja tietopalvelualan koulutusohjelman opiskelijaa. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja niitä ei käytetä muuhun tarkoitukseen. Lisätietoja: tvtkysely@gmail.com.

Kyselyn lopuksi voit halutessasi osallistua arvontaan, jossa voit voittaa neljä Finnkinon elokuvallippua. Voit myös ilmoittautua TVT-ajokortin tiedonhankintaosiota koskevaan haastatteluun. Kaikki haastatteluun osallistuvat palkitaan.

KYSELY

1. Kuinka pitkä aika on TVT-ajokorttisi suorittamisesta?

1. Alle 1 vuosi
- Alle 2 vuotta
- Alle 3 vuotta
- 3 vuotta tai enemmän

2. Onko TVT-ajokorttikoulutuksen tiedonhankintaosion ajoitus opintojen alkuvaiheessa mielestäsi oikea?

2. Kyllä
- Ei

3. Arvioi tiedonhankintataitosi ENNEN osallistumistasi TVT-ajokorttikurssille.

3. Erittäin hyvät taidot
- Hyvät taidot
- Keskitasoa

- Huonot taidot
- Erittäin huonot taidot

4. Osallistuitko TVT-ajokortin tiedonhankintaosion lähiopetukseen?

4. Kyllä
- En

5. Jos et osallistunut tiedonhankintaosion lähiopetukseen, miksi et osallistunut?

5. Osasin riittävästi ilman lähiopetusta
- Ei ollut aikaa osallistua lähiopetukseen
- Lähiopetusta ei ollut tarjolla
- Muu syy

Voit halutessasi tarkentaa muuta syytä

6. Voit kertoa, mitä asioita TVT-ajokorttikoulutuksen tiedonhankintaosiosta on jäänyt mieleen.

7. Testasiko TVT-ajokortin tiedonhankintaosion näyttökoe mielestäsi oikeita asioita?

7. Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Voit halutessasi kertoa, millainen kokeen pitäisi olla

8. Onko tiedonhankintaosion materiaaleista ollut Sinulle hyötyä opinnoissasi?

8. Kyllä
- Ei

Voit halutessasi kertoa, millaista hyötyä materiaaleista on ollut tai mitä olisit kaivannut

lisää.

9. Oletko palannut tiedonhankintaosion materiaaleihin myöhemmin?

9. Kyllä
 En

Voit halutessasi jatkaa esimerkillä tai kertoa miksi et ole palannut

materiaaleihin.

10. Arvioi väittämä: Osaan käyttää HY:n kirjaston palveluita ja hakea tietoa eri lähteistä.

10. Erittäin hyvin
 Hyvin
 Keskitasoisesti
 Huonosti
 Erittäin huonosti
 En ota kantaa

11. Arvioi väittämä: Tunnen erilaisia hakutekniikoita, joiden avulla voin tehostaa työskentelyäni.

11. Erittäin hyvin
 Hyvin
 Keskitasoisesti
 Huonosti
 Erittäin huonosti
 En ota kantaa

12. Arvioi väittämä: Tekijänoikeuksiin liittyvät perusteet tulivat minulle tutuiksi.

12. Erittäin hyvin
 Hyvin

- Keskitasoisesti
- Huonosti
- Erittäin huonosti
- En ota kantaa

13. Arvioi väittämä: Panostin riittävästi oppiakseni vaaditut asiat.

13. Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- En ota kantaa
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä

14. Mitä asioita TVT-ajokortin tiedonhankintaosiosta puuttuu?

- Esimerkkejä ja harjoituksia saisi olla enemmän
- Käytettyjä termejä pitäisi avata paremmin
- Tiedonhankinnan koulutusosio saisi olla laajempi
- Muu
- Mielestäni TVT-ajokortin tiedonhankintaosiosta ei puutu mitään

Voit halutessasi tarkentaa mitä muuta puuttuu

15. Voisiko TVT-ajokortin tiedonhankintaosiosta jättää jotakin pois?

15. Ei
- Kyllä

Voit halutessasi tarkentaa mitä olisi voinut jättää pois.

16. Millä tavoin mielestäsi tiedonhankinnan sisältöjä oppisi paremmin?

- Pelillistämisellä
- Yhteisöllisellä oppimisella (esimerkiksi opiskelijoiden yhteisillä opiskelusesioilla, työpajoilla jne.)
- Olisin kaivannut enemmän kirjastohenkilökunnan henkilökohtaista opastusta
- Chatti-mahdollisuus kirjastohenkilökunnan kanssa kirjaston aukioloaikoina

Muulla tavoin
Voit halutessasi kertoa millä muulla tavoin tiedonhankinnan sisältöjä oppisi paremmin

17. Sopisiko pelillisuus tai kuvitteelliset hahmot TVT-ajokortin tiedonhankintaosioon?

17. Ei
 Kyllä
 En ota kantaa

Tuleeko mieleesi pelillisyyteen liittyviä ideoita? Kerro niistä

18. Tiedonhankintaosioon on mahdollista lisätä aiheeseen liittyviä videoita. Sopisivatko ne mielestäsi opetusaineistoon?

18. Ei
 Kyllä
 En ota kantaa

Voit halutessasi kertoa millaisia videoita toivoisit?

19. Sana on vapaa TVT-ajokortin tiedonhankintaosiosta